

บรรณานุกรม

หนังสือ

เอนก เขียรถาวร, ปรีดา นาคเนาทิม และอัญชรี ค้อคงคา, "G.H. 306 การภาษีอากร". กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๗.

ขจร สาธุพันธ์, "การภาษีอากร". พระนคร : บริษัท บพิข จำกัด (แผนกการพิมพ์), ๒๕๑๓.

วิทย์ คันตยกุล, "กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร". พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขเพิ่มเติม, กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, ๒๕๒๐.

ไพจิตร โรจนวานิช, "ภาษีสรรพากร". คำอธิบายประมวลรัษฎากร, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช, ๒๕๒๔.

กระทรวงการคลัง, กรมสรรพากร. "คู่มือปฏิบัติการสำหรับสรรพากรจังหวัด". (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)

กระทรวงการคลัง, กรมสรรพากร. "คู่มือปฏิบัติการสำหรับสมุหบัญชีอำเภอ". กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แม่บ้านการเรือน, ๒๕๒๐.

วารสาร

เจริญ ชฤติमानนท์. "อุปสรรคในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา". สรรพากร-สารสน. ๒๔ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๒๔) : ๕๓ - ๖๖.

พนัส สิมะเสถียร. "แนวนโยบายและเป้าหมายในการจัดเก็บภาษีอากรในปีงบประมาณ ๒๕๒๕". สรรพากรสารสน. ๒๔ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๒๕) ๑๑ - ๑๘.

สมัย ฤกษ์พันธ์ กร. "ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดา" สรรพากรศาสตร์. ๒๘ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๒๕) ๒๑ - ๔๕ ;
(พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๒๕), ๑๑ - ๒๓.

เจริญ ขฤกษ์มานนท์. "การกำหนดรายรับขั้นต่ำเพื่อเสียภาษีการค้า". สรรพากรศาสตร์.
๒๘ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๒๕), ๑๐๕ - ๑๓๓.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษีอากรที่กรมสรรพากรจัดเก็บตามประมวลรัษฎากร มีดังนี้

- ๑. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- ๒. ภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ๓. ภาษีสถาปัตยกรรม
- ๔. อากรแสตมป์
- ๕. อากรกรมสรรพ

๑. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้มีหน้าที่จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคล

ธรรมดา

- ๑. บุคคลธรรมดา
- ๒. ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล
- ๓. ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี
- ๔. กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง
- ๕. บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งถือหุ้น หรือเป็นหุ้นส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด

๑. บุคคลธรรมดา หมายถึง มนุษย์ที่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งตามมาตรา ๑๕ บัญญัติว่า "สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย" ทั้งนี้ บุคคลธรรมดาจึงหมายถึงคนที่มีชีวิตอยู่ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ คนแก่ คนวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือพระภิกษุสงฆ์สามเณร และไม่ว่าจะมีสัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนาใดก็ตาม ถ้าบุคคลดังกล่าว มีเงินได้ตามเกณฑ์ที่ประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้ ต้องมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกคน โดยไม่จำกัดอายุ เพศ เชื้อชาติ และศาสนา

๒. ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล (มาตรา ๕๖

วรรค แห่งประมวลรัษฎากร)

ห้างหุ้นส่วนสามัญ หมายถึง ห้างหุ้นส่วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๑๒) ซึ่งบัญญัติว่า "อันสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน..

.....คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำกิจการร่วมกัน ภาย
ประสงค์จะแบ่งกำไรอันพึงจะไต่แต่กิจการที่ทำนั้น" จากบัญญัติดังกล่าว ห้างหุ้นส่วน คือ
คณะบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำกิจการร่วมกัน ภายประสงค์จะแบ่ง
กำไรอันจะพึงไต่แต่กิจการนั้น ห้างหุ้นส่วนสามัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แบ่ง
ออกเป็น ๒ ประเภทคือ ห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัด (ป.พ.พ. ๑๐๑๑)

ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน
ต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่จำกัด (ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๒๕) การ
เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ จะจดทะเบียนก่อนนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือไม่ก็ได้ ถ้าไม่จดทะเบียน
ก็ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ถ้ามีเงินไต่ตามเกณฑ์ประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้ มีหน้าที่
ต้องเสียภาษีเงินได้เหมือนบุคคลธรรมดา

คณะบุคคล คือ บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำ
กิจการร่วมกันเหมือนห้างหุ้นส่วนสามัญ แต่ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งปันกำไร อันจะพึงไต่
จากกิจการที่ทำนั้น ถ้าหากมีวัตถุประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงไต่จากกิจการที่ทำแล้วก็
เข้าลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ (ไม่จดทะเบียน) คณะบุคคลดังกล่าวแม้ไม่มีสภาพเป็น
บุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม แต่ประมวลรัษฎากร กำหนดให้เสียภาษี
เงินได้เหมือนบุคคลธรรมดา

๓. ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี (ตามมาตรา ๕๗ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร)

ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี หมายถึง บุคคลธรรมดาที่มีเงิน
ไต่ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษี แต่ถึงแก่ความตายก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการเงินได้เพื่อ
เสียภาษี กฎหมายยังถือว่า เป็นผู้ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร แม้
จะสิ้นสภาพบุคคลไปแล้วก็ตาม ทั้งนี้ เฉพาะในปีที่ถึงแก่ความตายเพียงปีเดียว ส่วนในปี
ต่อ ๆ ไป หากมีเงินได้จากกองทรัพย์สินของผู้ตายที่ยังมีไต่แบ่งให้ทายาท ก็ไม่ต้องเสียภาษี
เงินได้ในนามของผู้ตายอีก แต่ต้องเสียภาษีเงินได้ในนามของกองมรดกที่ยังมีไต่แบ่ง

๔. กองมรดกที่ยังไม่ไต่แบ่ง (ตามมาตรา ๕๗ ทวิ วรรคสอง ความ

ประมวลรัษฎากร)

กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง หมายถึงทรัพย์สินของผู้ตายในปัดจากปีที่ถึงแก่ความตาย แต่ยังไม่ได้แบ่งให้แก่ทายาท กองมรดกไม่มีสภาพเป็นบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เป็นกองทรัพย์สินซึ่งประมวลรัษฎากรถือเป็นหน่วยเสียภาษี เช่นเดียวกับห้างหุ้นส่วนสามัญและคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล กองมรดกนี้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ทางหากจากผู้ตาย เฉพาะปัดจากปีที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายจนถึงปีที่กองมรดกได้แบ่งแยกแล้วเท่านั้น สำหรับปีที่เจ้าของมรดกถึงแก่ความตาย ประมวลรัษฎากรกำหนดให้เงินได้ถึงประเมินที่ตกแก่กองมรดกนั้นเป็นเงินได้ถึงประเมินของผู้ตาย ส่วนในปีภาษีที่ได้มีการแบ่งมรดกนั้นแล้ว เงินได้หลังจากการแบ่งแยกก็ตกเป็นของทายาทแต่ละคน

๕. บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใดบุคคลหนึ่งถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนทั้งหมด (มาตรา ๗๕ แห่งประมวลรัษฎากร)

โดยหลักทั่วไป บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ประมวลรัษฎากรรวมเรียกว่า "บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล" บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น มีสภาพเป็นนิติบุคคล จึงต้องเสียภาษีเงินได้ของนิติบุคคลซึ่งกฎเกณฑ์แตกต่างจากบุคคลธรรมดา แต่ในกรณีที่มีบุคคลหนึ่งถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้เป็นพิเศษให้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดา นอกจากนั้นยังมีบทบัญญัติกำหนดไว้ด้วยว่า เพื่อประโยชน์ในการนับจำนวนหุ้นหรือการเป็นหุ้นส่วนนั้น ให้ถือว่าสามีภริยา บิดากับบุตรผู้เยาว์ มารดากับผู้เยาว์ เป็นของบุคคลเดียวกัน ถือเป็นของสามี, บิดา, มารดาคามลำดับ แต่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่คงเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดา^{*} ไม่รวมถึงบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนที่รัฐบาลไทยเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วน หรือเป็นหุ้นส่วนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของหุ้นทั้งหมด และไม่รวมถึงบริษัทจำกัดที่มีบริษัทจำกัดอื่น (ซึ่งไม่เข้าลักษณะตามมาตรา ๗๕) ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด

* ไพจิตร โรจนวานิช "ภาษีสรรพากร" คำอธิบายประมวลรัษฎากร
โรงพิมพ์สามเจริญพานิช ๒๕๒๔, หน้า ๖.

ก่อนที่จะทำการศึกษาดังฐานะภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ควรทําการศึกษาถึงแหล่งเงินได้ของเงินได้บุคคลธรรมดา ว่ากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์อย่างไรในการกำหนดแหล่งเงินได้

แหล่งเงินได้ ที่กฎหมายประมวลรัษฎากรกำหนด มี ๒ ประการด้วยกัน คือ

๑. กรณีแหล่งเงินได้เกิดในประเทศไทย ผู้มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐ แห่งประมวลรัษฎากรในปียาซึ่งล่วงมาแล้วที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร (มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง) เมื่อเงินได้พึงประเมินเกิดเนื่องจาก

- ๑.๑ หน้าที่งานที่ทำในประเทศไทย หรือ
- ๑.๒ กิจกรรมที่ทำในประเทศไทย หรือ
- ๑.๓ กิจกรรมของนายจ้างในประเทศไทย หรือ
- ๑.๔ ทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย

ข้อสังเกต กรณีแหล่งเงินได้เกิดในประเทศไทย เนื่องจากกิจกรรมของนายจ้างในประเทศไทย ตาม ๑.๓ หมายถึง กิจกรรมในประเทศไทยของนายจ้างในประเทศไทย มิใช่หมายถึงกิจกรรมนอกประเทศของนายจ้างในประเทศไทย

๒. กรณีแหล่งเงินได้เกิดนอกประเทศ ผู้มีเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๕๐ แห่งประมวลรัษฎากร ในปียาซึ่งล่วงมาแล้ว เกิดจากแหล่งเงินได้นอกประเทศไทย มีหน้าที่จะต้องเสียภาษีเงินได้ในประเทศไทยก็ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ (มาตรา ๕๐ วรรคสอง) ดังต่อไปนี้

๒.๑ ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยในปียารวมระยะเวลาถึง ๑๘๐ วัน และ

- ๒.๒ มีเงินได้พึงประเมินเนื่องจาก
 - หน้าที่งานที่ทำในต่างประเทศ หรือ
 - กิจกรรมที่ทำในต่างประเทศ หรือ
 - ทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ

๒.๓ และให้นำเงินไค้ตั้งประเมินนั้น เข้ามาในประเทศไทย

คำว่า "ผู้อยู่ในประเทศไทย" หมายความว่า บุคคลใดอยู่ในประเทศไทย
ชั่วระยะเวลาหนึ่งหลายระยะรวมเวลาทั้งหมดถึง ๔๐ วันในปีภาษีใด ให้ถือว่าผู้นั้นเป็น
ผู้อยู่ในประเทศไทย (มาตรา ๔๑ วรรคสาม)

ส่วนคำว่า "ปีภาษี" หมายความว่า ปีปฏิทิน (มาตรา ๓๔ วรรคสอง)
คือเริ่มตั้งแต่ วันที่ ๑ มกราคม จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ทุกปี

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เก็บจากรายภาษีเงินได้ตั้งประเมิน หรือเงินได้-

สุทธิ

เงินได้สุทธิ = เงินได้ตั้งประเมิน - ค่าใช้จ่าย - ค่าลดหย่อน

คำว่า "เงินได้ตั้งประเมิน" มีวิเคราะห้ศัพท์อยู่ในมาตรา ๓๕ แห่ง
ประมวลรัษฎากร หมายความว่า "เงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภายในหมวดนี้ เงินได้ที่
กล่าวนี้ให้หมายความรวมตลอดถึงทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ไ้รับ ซึ่งอาจก่อกำหนด
ไ้เป็นเงิน

เงินได้ตั้งประเมิน แบ่งออกเป็น ๔ ประเภทด้วยกัน

ประเภทที่ ๑ ไ้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็เงิน
เดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน
เงินที่คำนวณไ้จากมูลค่าของการไ้อยู่บ้านที่นายจ้างไ้ไ้โดยไ้ไม่ต้องเสียค่าเช่า เงินที่
นายจ้างออกให้เป็ค่าภาษีเงินได้หรือภาษีอากรอื่น เงินที่นายจ้างจ่ายช้ระห้ไ้ใด ๆ ซึ่ง
ถูกจ้างมีหน้าที่ต้องช้ระ และเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ไ้ไ้เนื่องจากการ
จ้างแรงงาน (มาตรา ๔๐ (๑))

ประเภทที่ ๒ ไ้แก่ เงินได้เนื่องมาจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ไ้ทำ หรือจาก
การรับงานให้ ไม่ว่าจะเป็ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด เงินอุดหนุนใน
งานที่ไ้ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณไ้จากมูลค่า
ของการไ้อยู่บ้านที่ผู้จ่ายเงินไ้ไ้โดยไ้ไม่ต้องเสียค่าเช่า เงินที่ผู้จ่ายเงินไ้ไ้

เป็นค่าภาษีเงินได้หรือภาษีอากรอื่น เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งผู้มีเงินได้ มีหน้าที่ต้องชำระ และเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่ หรือ ตำแหน่งที่ทำหรือจากการรับทำงานใต้นั้น ไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงานหรืองานที่รับทำใต้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว (มาตรา ๔๐ (๒))

ประเภทที่ ๓ โฉนดค่าแห่งภูมิลด ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น เงิน ปี หรือเงินใดมีลักษณะเป็นเงินรายปีอันใดมาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่นหรือค่าพิพาท ษาของศาล (มาตรา ๔๐ (๓))

ประเภทที่ ๔ โฉนด เงินได้ที่เป็น

๑. กอกเบี้ยพันธบัตร กอกเบี้ยเงินฝาก กอกเบี้ยเงินกู้ กอกเบี้ย คิวเงิน กอกเบี้ยเงินกู้ยืม ไม่ว่าจะมียอดประกันหรือไม่ก็ตาม กอกเบี้ยเงินกู้ยืม ที่อยู่ใน บังคับ ต้องถูกหักภาษีไว้ ๗ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้มีโทษเสื่อม เฉพาะส่วนที่ เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ๗ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว หรือผลต่างระหว่างราคาได้ออน กับราคาจำหน่ายคิวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ซึ่งบริษัทเงินทุนเป็นผู้ออก และจำ-หน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาได้ออน

๒. เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้น ส่วนนิติบุคคล

๓. เงินลงทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่ เกินกว่ากำไรและเงินที่กันไว้รวมกัน

๔. เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้ มา หรือเงินที่กันไว้รวมกัน

๕. ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากัน หรือรับช่วงกัน หรือเลิกกัน ซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

๖. ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้นหรือโอนการเป็นหุ้นส่วน ซึ่งตี ราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน (มาตรา ๔๐ (๔))

ประเภทที่ ๕ เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก (ตามมาตรา ๘๐

(๕))

๑. การให้เช่าทรัพย์สิน
๒. การมรดกสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน
๓. การมรดกสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับแล้ว

ประเภทที่ ๖ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาชีพอิสระอื่น ซึ่งจะมีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้ (มาตรา ๘๐ (๖))

ประเภทที่ ๗ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการ จัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ (มาตรา ๘๐ (๗))

ประเภทที่ ๘ เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ใน ๑ ถึง ๗ (มาตรา ๘๐ (๘))

สำหรับช้อยกเว้นในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นั้น กฎหมายได้ยกเว้นสำหรับเงินได้พึงประเมินบางประเภท และยกเว้นให้กับบุคคลหรือคณะบุคคลบางประเภท ซึ่งกฎหมายนั้น หมายถึง

๑. ประมวลรัษฎากร
๒. ยกเว้นตามพระราชกฤษฎีกา
๓. ยกเว้นตามกฎหมายอื่น ประกาศ คำสั่งของคณะปฏิวัติ

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อัตราภาษีของเงินได้บุคคลธรรมดานั้น จะเป็นการเสียภาษีในอัตราก้าวหน้า (Progressive Rate)

ตารางแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เงินได้สุทธิระหว่าง บาท	จำนวนเงินได้สุทธิ บาท	อัตราภาษี บาท	จำนวน ภาษี	รวมเงินภาษี บาท
๑ ถึง ๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๗	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐
๒๐,๐๐๑ "	๕๐,๐๐๐	๑๐	๓,๐๐๐	๑,๕๐๐
๕๐,๐๐๑ "	๕๐,๐๐๐	๑๓	๕,๒๐๐	๕,๖๐๐
๕๐,๐๐๑ "	๑๕๐,๐๐๐	๑๗	๘,๕๐๐	๑๘,๑๐๐
๑๕๐,๐๐๑ "	๒๐๐,๐๐๐	๒๒	๑๓,๒๐๐	๓๑,๓๐๐
๒๐๐,๐๐๑ "	๒๗๐,๐๐๐	๓๐	๒๑,๐๐๐	๕๒,๓๐๐
๒๗๐,๐๐๑ "	๓๕๐,๐๐๐	๔๐	๓๒,๐๐๐	๘๔,๓๐๐
๓๕๐,๐๐๑ "	๕๐๐,๐๐๐	๕๐	๔๕,๐๐๐	๑๒๙,๓๐๐
๕๐๐,๐๐๑ "	๑,๐๐๐,๐๐๐	๕๕	๑๑๐,๐๐๐	๒๓๙,๓๐๐
๑,๐๐๐,๐๐๑ "	๑,๐๐๐,๐๐๐	๖๐	๑๘๐,๐๐๐	๔๑๙,๓๐๐
๑,๐๐๐,๐๐๑ "	-	๖๕	-	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่โลกกล่าวมานี้ ได้ถูกยกเลิกโดย พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๕ มาตรา ๒๐ และให้ความต่อไปนี้แทนเงินได้สุทธิไม่เกิน ๓๐,๐๐๐.- บาท ร้อยละ ๗ เงินได้สุทธิส่วนที่เกิน ๓๐,๐๐๐.- บาท แต่ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐.- บาท ร้อยละ ๑๐.....เงินได้สุทธิส่วนที่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐.- บาท ร้อยละ ๖๕ มีผลใช้บังคับสำหรับเงินได้พึงประเมินประจำปี พ.ศ.๒๕๒๕ ที่จะคงยื่นรายการใน พ.ศ.๒๕๒๖ เป็นต้นไป (ร.จ. เล่ม ๕๕ ตอนที่ ๒๕ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕)

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประมวลรัษฎากร กำหนดวิธีการไว้ใน มาตรา ๔๔ แยกออกเป็น ๒ วิธี ดังนี้

๑. เงินได้พึงประเมินเมื่อหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อน (ตามมาตรา ๕๒ ทวิ ถึงมาตรา ๕๗) เหลือเท่าใดเป็นเงินได้สุทธิ ต้องเสียภาษีตามที่กำหนดใน บัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (มาตรา ๔๔(๑))

๒. สำหรับผู้มีเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐.- บาทขึ้นไป (นอกจาก เงินเดือน ค่าจ้าง ตามมาตรา ๕๐ (๑)) การคำนวณภาษีตาม ๑ ให้เสียไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๐.๕ ของยอดเงินได้พึงประเมิน (มาตรา ๔๔ (๒))

ถ้าภาษีเงินได้ที่เจ้าพนักงานประเมินได้ทำการประเมินแล้ว มีจำนวนต่ำกว่า ๕ บาท เป็นอันไม่ต้องเรียกเก็บ (มาตรา ๔๔ วรรคสอง)

วิธีการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประมวลรัษฎากรได้กำหนดไว้ดังนี้

๑. วิธีการเสียภาษีโดยการถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย
๒. วิธีการเสียภาษีโดยยื่นแบบแสดงรายการประเมินตนเอง
๓. วิธีการเสียภาษีโดยเจ้าพนักงานทำการประเมินเรียกเก็บ
๔. วิธีการขอเสียภาษิล่วงหน้า

๑. วิธีการเสียภาษีโดยการถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย

การหักภาษีเงินได้ไว้ ณ ที่จ่าย เป็นวิธีการจัดเก็บภาษีที่ได้ผลวิธีหนึ่ง ซึ่ง ประเทศต่าง ๆ นิยมใช้ ในสหรัฐอเมริกา เรียกว่า PAY AS YOU GO. ในสหราชอาณาจักรอังกฤษเรียกว่า PAY AS YOU EARN. ภาษีเงินได้จากกรณีนี้ถือว่าเป็น แหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลทุกประเทศ สำหรับประเทศไทยกฎหมายได้กำหนดวิธีการ เกี่ยวกับการหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ไว้ ณ ที่จ่ายด้วยเช่นกัน

มาตรา ๓ เกษตร แห่งประมวลรัษฎากร ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี โห้บริษัทมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้จ่ายเงินไต่ถามประเมินตามมาตรา ๕๐ ซึ่งไม่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายตามลักษณะ ๒ หักภาษี ณ ที่จ่ายตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และอัตราที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ในการนี้ให้นำมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑ มาใช้บังคับอุป-
โลม

อาศัยความในมาตรา ๓ เกษตร จึงมีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔๔ และ คำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ศ.๒๔ /๒๕๒๒ ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีใช้รัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินไต่ถามประเมิน ในอัตราร้อยละ ๐.๓๕ ของยอดเงินไต่ถามประเมินที่จ่ายในแต่ละครั้ง ทั้งนี้ เฉพาะผู้จ่ายเงิน และสำหรับการซื้อสินค้าในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ยางแผ่นหรือยางชนิดอื่นอันผลิตขึ้น หรือได้มาจากส่วนใด ๆ ของต้นยางพารา เฉพาะกรณีผู้ซื้อเป็นผู้ส่งออก หรือผู้ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากยางดังกล่าว ไม่ว่าจะใช้ยางนั้นเป็นส่วนใหญ่หรือไม่

(๒) มันสำปะหลัง ไม่ว่าจะป่นหรือจักทำเป็น ผง แป้ง เส้น ก้อน แท่ง ผอย ชิน เม็ด หรือจักทำในลักษณะอื่น เฉพาะกรณีผู้ซื้อเป็นผู้ส่งออก

(๓) ปอ เฉพาะกรณีผู้ซื้อเป็นผู้ส่งออก หรือผู้ผลิตกระสอบป่าน ผ้า กระสอบป่าน ผ้าทอกระสอบป่าน หรือทอผ้ากระสอบป่าน เชือก หรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ ที่ผลิตจากปอ ไม่ว่าจะใช้ปอนั้นเป็นส่วนใหญ่หรือไม่

(๔) ข้าวโพก เฉพาะกรณีผู้ซื้อเป็นผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตน้ำมันพืช หรืออาหารสัตว์ทุกชนิด

(๕) อ้อย เฉพาะกรณีผู้ซื้อเป็นผู้ผลิตน้ำตาลทุกชนิด

ในกรณีที่มีการจ่ายเงินไต่ถามประเมินตามที่ไต่ถามมาแล้วข้างต้นให้แก่ผู้รับตามสัญญารายหนึ่ง มีจำนวนทั้งสิ้นไม่ถึงห้าร้อยบาท ไม่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย

ตัวอย่าง บริษัทน้ำตาลเชียงใหม่ จำกัด เป็นผู้ผลิตน้ำตาลทราย โค้ช้ออขาย
จาก นายอมร ทรัพย์สินทร เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๐๐,๐๐๐.- บาท บริษัทน้ำตาล-
เชียงใหม่ จำกัด มีหน้าที่ต้องหักภาษีไว้ ๗ ที่จ่าย และนำส่งเป็นเงินทั้งสิ้น ๗๕๐.- บาท
(๑๐๐,๐๐๐ + $\frac{๐.๗๕}{๑๐๐}$)

มาตรา ๕๐ แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้บุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือ
สมาคม หรือคณะบุคคลผู้จ่ายเงินโค้ช้ออประเมินตามมาตรา ๕๐ ภาษีเงินโค้ช้ออไว้ทุกคราวที่จ่าย
เงินโค้ช้ออประเมิน อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่ากฎหมายโค้ช้ออกำหนดให้บุคคลซึ่งตามประ-
มวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายความว่าทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ดังนั้น รัฐบาล
องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีสภาพ
เป็นนิติบุคคล จึงต้องมีหน้าที่หักภาษีไว้ ๗ ที่จ่ายด้วย ถ้าหากว่าได้มีการจ่ายเงินโค้ช้ออประ-

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา
๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๕) และ (๖) ของมาตรา ๕๐ แห่งประมวลรัษฎากร

(๕) ในกรณีเงินโค้ช้ออประเมินตามมาตรา ๕๐ (๔) เฉพาะที่จ่ายให้แก่ผู้ซื้อ
ขายอสังหาริมทรัพย์ ให้คำนวณหักดังต่อไปนี้

(ก) สำหรับอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับ
จากการให้โดยเสน่หา ให้คำนวณภาษีตามเกณฑ์ในมาตรา ๕๔ (๔)(ก) เป็นเงินภาษีเท่าใด
ให้หักเป็นเงินภาษีเท่านั้น

(ข) สำหรับอสังหาริมทรัพย์ที่ไ้มาโดยทางอื่นนอกจาก (ก) ให้หักค่า
ใช้จ่ายเป็นการเหมาตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา แล้วคำนวณภาษีตามในมาตรา ๕๔
(๔)(ข) เป็นเงินภาษีเท่าใดให้หักเป็นเงินภาษีไว้เท่านั้น

(๖) ในกรณีการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ โดย
ไม่มีค่าตอบแทนให้ผู้อื่นหักภาษีตามเกณฑ์ใน (๕) โดยถือว่าผู้โอนเป็นผู้จ่ายเงินโค้ช้ออ
ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

เงิน ให้แก่บุคคลธรรมดาตามประเภทเงินได้ที่กฎหมายกำหนดให้มีภาระหักภาษี ณ ที่จ่าย

ภาษีเงินได้ที่ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย กฎหมายให้ถือเป็นเครดิตของผู้เสียภาษี ในการคำนวณภาษีเงินได้เมื่อถึงกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำปี (มาตรา ๖๐ แห่งประมวลรัษฎากร) กล่าวคือ ถ้าผู้เสียภาษีได้ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายน้อยกว่าจำนวนภาษีที่จะต้องเสียเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่จะต้องเสีย ถ้าถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย เกินกว่าจำนวนภาษีที่จะต้องเสียจริง ก็มีสิทธิขอคืนเงินภาษีส่วนที่ได้ออกหักไว้เกินนั้นได้ ภายในกำหนด ๑ ปี นับตั้งแต่วันสุดท้ายแห่งปี ซึ่งได้ถูกหักภาษีไว้เกิน หากผู้ใดไม่ใช้สิทธิ ก็กล่าวภายใน ๑ ปี ขอมทบทวนสิทธิที่จะเรียกร้องขอคืนเงินภาษีที่ถูกหักไว้เกินนั้น (มาตรา ๖๑ แห่งประมวลรัษฎากร) ฉะนั้นผู้ที่ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายต้องยื่นแบบแสดงรายการ (ภ.ง.ด. ๕๐, ๕๑ และ ๕๒) สำหรับในปีภาษี ๒๕๒๔ ซึ่งจะต้องยื่นแบบแสดงรายการในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เพื่อจะได้ใช้สิทธิในการเครดิตภาษีหรือขอคืนภาษี หากไม่ยื่นรายการก็ไม่มีวิธีการที่จะใช้สิทธิดังกล่าวได้ (เว้นแต่มีเงินได้ไม่ถึงเกณฑ์ต้องยื่นเสียภาษี)

การหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามมาตรา ๕๐ ได้กำหนดวิธีการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย แยกออกเป็น ๔ กรณี คือ

๑. กรณีจ่ายเงินได้ตามมาตรา ๕๐ (๑) (๒)

กรณีจ่ายเงินได้ทั้งประเภทมาตรา ๕๐ (๑) และ (๒) คือเงินได้ประเภท เงินเดือนค่าจ้างหรือเงินได้จากการทำงานให้และอื่น ๆ การหักภาษี ณ ที่จ่าย กำหนดไว้ใน มาตรา ๕๐ (๑) ดังนี้

ในกรณีเงินได้ทั้งประเภทตามมาตรา ๕๐ (๑) และ (๒) ให้คูณเงินได้ทั้งประเภทที่จ่ายด้วยจำนวนคราวที่จะต้องจ่ายเพื่อให้ได้จำนวนเงินเสมือนหนึ่งว่า ได้จ่ายทั้งปีแล้วคำนวณภาษีตามเกณฑ์ในมาตรา ๕๔ เป็นเงินภาษีทั้งสิ้นเท่าใด ให้หารด้วยจำนวนคราวที่จะต้องจ่ายได้ ผลลัพธ์เป็นเท่าใดให้หักเป็นเงินภาษีไว้เท่านั้น

ถ้าการหารด้วยจำนวนคราวที่จะต้องจ่ายตามมาตรานี้ในวรรคก่อนไม่ลงตัว เหลือเศษเท่าใดให้เพิ่มเงินเท่าจำนวนที่เหลือเศษนั้น รวมเข้ากับเงินภาษีที่จะต้องหักไว้ครั้งสุดท้ายในปีนั้น เพื่อให้ยอดเงินภาษีที่หักรวมทั้งปีเท่ากับจำนวนเงินภาษีที่จะต้อง

เสียทั้งปี

เนื่องจากมีพระราชกำหนด ฉบับที่ ๔ (๒๕๒๕) เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ขอยกตัวอย่างเพื่อคำนวณหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายในปี ๒๕๒๕

นายวิวัฒน์ เลื่อมสกุล ได้เริ่มทำงานตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๕ โดยได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท นายวิวัฒน์ เลื่อมสกุล มีภริยาขอข่วยกฎหมาย ภริยาไม่มีเงินได้พึงประเมิน และบุตรผู้เยาว์หนึ่งคนอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู และก็ยังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ของโรงเรียนราษฎรแห่งหนึ่ง นายจ้างจะต้องหักภาษีเงินได้ไว้ ณ ที่จ่ายของนายวิวัฒน์ ไว้เป็นรายเดือนดังนี้

เงินเดือน ๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท ทั้งปี (๕,๐๐๐ × ๑๒) = ๖๐,๐๐๐.- บาท	
หักค่าใช้จ่ายร้อยละ ๓๐ % (ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐)	= ๑๘,๐๐๐.- "
เงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย	= ๔๒,๐๐๐.- "

หัก ค่าลดหย่อน

ผู้มีเงินได้	๑๒,๐๐๐.-
ภริยาผู้มีเงินได้	๑๒,๐๐๐.-
บุตร (๕,๐๐๐ + ๒,๐๐๐)	๗,๐๐๐.-

หัก ค่าลดหย่อนทั้งหมด

= ๓๑,๐๐๐.- "

เงินได้สุทธิจะต้องนำไปคำนวณเสียภาษี = ๑๑,๐๐๐.- "

∴ ภาษีเงินได้อัตราร้อยละ ๙ (ตั้งแต่ ๑-๓๐,๐๐๐) ๙๗๐.- บาท

ภาษีเงินได้ที่นายวิวัฒน์จะต้องเสียทั้งปี ๙๗๐.- บาท เมื่อนำจำนวนคร่าวๆ ที่จะต้องจ่ายมาหาร (คือ ๑๒) จะใกล้เคียงกับ ๘๑.๖๖ บาท กับเศษ ๔ สตางค์ ฉะนั้นนายจ้างของนายวิวัฒน์ จะต้องหักภาษีเงินได้ในนายวิวัฒน์ ไว้เดือนละ ๘๑.๖๖ บาท ส่วนเดือนธันวาคม ต้องหักภาษีไว้ (๘๑.๖๖ + .๐๔) ๘๑.๗๐ บาท

อนึ่ง ถ้าบุตรผู้เยาว์ของนายวิวัฒน์ไม่ได้อาศัยอยู่ ก็ให้หักได้เพียง ๕,๐๐๐.- บาท เท่านั้น

กรณี ๒ การจ่ายเงินไต่ถามมาตรา ๕๐ (๓) และ (๔)

กรณีจ่ายเงินไต่ถามประเมินตามมาตรา ๕๐ (๓) และ (๔) คือเงินไต่ถามประเภท ค่าสิทธิต่าง ๆ และเงินไต่ถามจากการลงทุน การหักภาษีไว้ ๗ ที่จ่าย กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ (๒) ดังนี้

"ในกรณีเงินไต่ถามประเมินตามมาตรา ๕๐ (๓) และ (๔) ให้คำนวณหักตามอัตราภาษีเงินได้" เว้นแต่

(ก) ในกรณีเงินไต่ถามประเมินที่ระบุในมาตรา ๕๔ (๓)(ก) ถ้าจ่ายก่อนหรือใน พ.ศ. ๒๕๒๖ ให้คำนวณหักในอัตราร้อยละ ๑๐ ของเงินไต่ถาม และถ้าจ่ายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นไป ให้คำนวณหักตามอัตราภาษีเงินได้

(ข) ในกรณีเงินไต่ถามประเมินที่ระบุในมาตรา ๕๔ (๓)(ข) ให้ถือว่าผู้ออกตั๋วเงิน ผู้ออกตราสารแสดงสิทธิในหนี้ หรือนิติบุคคลผู้โอนตั๋วเงินหรือตราสารดังกล่าว ให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ตามส่วนนี้ เป็นผู้จ่ายเงินไต่ถามประเมิน และให้เรียกเก็บภาษีเงินได้ตามส่วนนี้ เป็นผู้จ่ายเงินไต่ถามประเมิน และให้เรียกเก็บภาษีเงินได้จากผู้มีเงินได้ในอัตราร้อยละ ๑๐ ของเงินไต่ถาม ถ้าจ่ายก่อนหรือใน พ.ศ. ๒๕๒๖ และถ้าจ่ายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นไป ให้เรียกเก็บตามอัตราภาษีเงินได้ และให้ถือว่าภาษีที่เรียกเก็บนั้น เป็นภาษีที่หักไว้

(ค) ในกรณีเงินไต่ถามประเมินตามมาตรา ๕๐ (๔)(ก) ที่มีไว้ใน (ก) และ (ข) แห่งมาตรานี้ ถ้าผู้จ่ายเงินไต่ถามมีเงินนิติบุคคล และจ่ายให้แก่ผู้รับที่มีภูมิลำเนาในประเทศไทย ไม่ต้องหักภาษีตามมาตรานี้

(ง) ในกรณีเงินไต่ถามประเมินตามมาตรา ๕๐ (๔)(ข) ที่จ่ายจากกองทุนรวม ให้หักลดหย่อนตามอัตราในวรรคสองของมาตรา ๕๓ (๑)(จ) ก่อนแล้วคำนวณหักตามอัตราภาษีเงินได้

ในกรณีเงินไต่ถามประเมินตามมาตรา ๕๐ (๔)(ข) ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเป็นผู้จ่ายให้แก่ผู้รับรายหนึ่ง ๆ มีจำนวนรวมทั้งสิ้นตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป แม้การจ่ายนั้นจะไต่ถามจ่ายครั้งหนึ่ง ๆ ไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ บาทก็ ให้คำนวณหักตามอัตราภาษีเงินได้ ทั้งนี้ เฉพาะผู้รับที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย

เช่น ธนาคารแห่งหนึ่งจ่ายเงินดอกเบี้ยให้แก่ นายวิวัฒน์ เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ธนาคารมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ ๑๐ % ของ ๒๐๐,๐๐๐ = ๒๐,๐๐๐ บาท (มาตรา ๕๐ (๒)(ก))

ในกรณีนี้ นายวิวัฒน์ จะนำเงินได้ค่าดอกเบี้ย ๒๐๐,๐๐๐ บาท มารวมคำนวณกับรายได้หัวปีอื่น ๆ เพื่อยื่นเสียภาษีประจำปี ก็ได้

หรือจะไม่นำมารวมคำนวณก็ได้ ตามมาตรา ๕๕ (๓)

กรณีที่ ๓ การจ่ายเงินได้มาตรา ๕๐ (๒)

กรณีจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐ (๒) คือเงินได้ประเภทวิชาชีพ อิสระต่าง ๆ การหักภาษี ณ ที่จ่ายกำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ (๓) ดังนี้

"ในกรณีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐ (๒) ที่จ่ายให้แก่ผู้รับที่ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยหรือมีไค้อยู่ในประเทศไทย ให้หักเฉพาะค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาร้อยละ ๕๐ % แล้วคำนวณหักตามอัตราภาษีเงินได้ การจ่ายเงินได้ประเภทนี้ จะหักภาษี ณ ที่จ่าย เฉพาะกรณีจ่ายให้แก่ผู้รับที่ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยหรือมีไค้อยู่ในประเทศไทย แต่ถ้ายจ่ายเงินได้ให้แก่ผู้รับที่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยและอยู่ในประเทศไทย ผู้จ่ายเงินได้ไม่ต้องหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย

สมมุติ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๕ บริษัทอมรินทร์ จำกัด ได้จ้างสถาปนิกชาวต่างประเทศที่ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยหรือมีไค้อยู่ในประเทศไทย เขียนแบบแปลนอาคารเป็นเงินค่าจ้าง ๓๐๐,๐๐๐.- บาท เมื่อบริษัทส่งเงินไปให้สถาปนิกในต่างประเทศ บริษัทอมรินทร์จะต้องหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายไว้ดังนี้

ค่าเขียนแบบแปลน	๓๐๐,๐๐๐.-
หัก ค่าใช้จ่ายเหมาร้อยละ ๕๐ % (๓๐๐,๐๐๐)	๑๕๐,๐๐๐.-
เหลือเงินได้ที่ต้องคำนวณหักภาษี	๑๕๐,๐๐๐.-

คำนวณภาษีดังนี้

๓๐,๐๐๐ เสียภาษี ๓ %	๒,๑๐๐.-
---------------------	---------

๓๐,๐๐๐	เสียภาษี	๑๐ %	๓,๐๐๐.-
๕๐,๐๐๐	เสียภาษี	๑๓ %	๕,๒๐๐.-
๕๐,๐๐๐	เสียภาษี	๑๗ %	๘,๕๐๐.-
๓๐,๐๐๐	เสียภาษี	๒๒ %	๖,๖๐๐.-
จะต้องหักภาษีไว้ ๗ ที่จ่าย			๒๕,๕๐๐.-

ข้อสังเกต ก็คือการหักภาษี ๗ ที่จ่ายในกรณีนี้ มีลักษณะเป็นการหักภาษีโดยเด็ดขาด แต่ก็มิใช่อยกเว้นว่าผู้มีเงินได้ไม่คงยื่นรายการ เสียภาษีเงินได้เมื่อสิ้นปีอีก

กรณีที่ ๔ การที่รัฐบาลจ่ายเงินได้ตามมาตรา ๕๐ (๕)(๖)(๗)(๘)

กรณีรัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารส่วนราชการ ส่วนท้องถิ่นอื่น จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๕) เงินประเภทค่าเช่า, มาตรา ๕๐(๖) เงินได้ประเภทเงินได้ประเภทวิชาชีพอิสระ, มาตรา ๕๐(๗) (เงินได้ประเภทการรับเหมา), หรือ มาตรา ๕๐(๘) เงินได้จากการธุรกิจหรือการพาณิชย์ ภายหรือการอื่น การหักภาษี ๗ ที่จ่ายกำหนดไว้ในมาตรา ๕๐(๘) ดังนี้

ในกรณีผู้จ่ายเงินได้ตามมาตรานี้เป็นรัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารส่วนราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งจ่ายเงินได้พึงประเมิน ตาม มาตรา ๕๐(๕), (๖), (๗) หรือ (๘) ให้แก่ผู้รับรายหนึ่ง มีจำนวนรวมทั้งสิ้นตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ขึ้นไป แม้การจ่ายนั้นจะไต่แบ่งจ่ายครั้งหนึ่ง ๆ ไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ บาท ก็ให้ คำนวณหักในอัตราร้อยละ ๐.๕ ของยอดเงินได้แต่เฉพาะเงินได้ในการประกวดหรือแข่งขัน ให้คำนวณหักตามอัตรานี้เงินได้

ตัวอย่างที่ ๑ สมมุติว่า ๑ เมษายน ๒๕๒๕ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการจ่ายค่ารับเหมาก่อสร้างอาคารให้แก่ นายชาติผู้รับ- เหมมา ๒๐๐,๐๐๐.- บาท ในกรณีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ จะต้องหักภาษี เงินได้ไว้ ๗ ที่จ่าย ร้อยละ ๐.๕ ของเงินที่จ่ายเป็นเงินภาษี ๓,๐๐๐ บาท (๒๐๐,๐๐๐ + ๐.๕ = ๓,๐๐๐ บาท)

ตัวอย่างที่ ๒ สมมติว่า • เมษายน ๒๕๒๕ เทศบาลนครเชียงใหม่ จัดให้มีการแข่งขันชกมวยและไต่จายรางวัลในการชกมวยให้แก่ นายพรชัย นักมวยอาชีพ เป็นเงิน ๓๕,๐๐๐.- บาท ในกรณีเช่นนี้เทศบาลนครเชียงใหม่จะออกหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามอัตราภาษีเงินได้ (อัตราก้าวหน้า) โดยไม่ต้องหักค่าใช้จ่ายหรือค่าลดหย่อนใด ๆ ดังนี้

$$\begin{array}{rcl} \text{เงินได้ } ๓๐,๐๐๐.- \text{ บาท} & \text{เสียภาษี } ๓ \% & = ๙,๐๐๐.- \\ ๕,๐๐๐.- \text{ "} & \text{"} & ๑ \% = \underline{๕๐๐.-} \\ & & = \underline{\underline{๙,๕๐๐.-}} \end{array}$$

สรุปแล้ว ตามมาตรา ๕๐(๑)(๒)(๓) และ (๔) กฎหมายกำหนดให้ภาคเอกชน (บุคคลนิติบุคคล) หักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไว้ ณ ที่จ่ายเฉพาะจ่ายเงินได้ตามมาตรา ๕(๑)(๒)(๓)(๔) และ (๖) (เฉพาะผู้รับเงินที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย)

ส่วนภาครัฐบาล (รัฐบาล, องค์การของรัฐบาล, เทศบาล, สุขาภิบาล หรือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ) ให้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายทั้ง ๔ ประเภท

๒. วิธีการเสียภาษีโดยยื่นแบบแสดงรายการประเมินตนเอง

ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๖ ใ้กำหนดให้บุคคล (ซึ่งหมายความรวมถึงบริษัท และห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา ๓๕ ด้วย) เว้นแต่ผู้เยาว์ หรือผู้ที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ยื่นรายการเกี่ยวกับเงินได้พึงประเมินที่ตนได้รับในระหว่างปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว พร้อมข้อความอื่น ๆ ภายในเดือนมีนาคมทุกปี

เงินได้พึงประเมินที่ได้รับจำนวนเท่าใด จึงจะถึงเกณฑ์ผู้มีเงินได้ต้องยื่นแบบแสดงรายการนั้น กฎหมายประมวลรัษฎากรได้กำหนดไว้ดังนี้

แสดงจำนวนเงินไ้ที่ถึงเกณฑ์ต้องยื่นแบบแสดงรายการ เสียภาษี

รายการ	ก่อน หรือในปีภาษี ๒๕๒๔	หลัง หรือในปีภาษี ๒๕๒๕*
๑. ถ้าผู้มีเงินไ้ไม่มีสุามีหรือภริยาและมีเงินไ้พึง ประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว	เกิน ๑๐,๐๐๐.-	เกิน ๑๒,๐๐๐.-
๒. ถ้าผู้มีเงินไ้ไม่มีสุามีหรือภริยาและมีเงินไ้พึง ประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว เฉพาะตามมาตรา ๕๐(๑) (เงินเดือน, ค่างาน) ประเภทเดียว	เกิน ๑๔,๕๐๐.-	เกิน ๑๗,๕๐๐.-
๓. ถ้าผู้มีเงินไ้มีสุามีหรือภริยาและมีเงินไ้พึง ประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว	เกิน ๒๐,๐๐๐.-	เกิน ๒๔,๐๐๐.-
๔. ถ้าผู้มีเงินไ้มีสุามีหรือภริยาและมีเงินไ้พึง ประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว เฉพาะตามมาตรา ๕๐(๑) ประเภทเดียว	เกิน ๒๔,๐๐๐.-	เกิน ๓๕,๐๐๐.-
๕. ในกรณีที่ยังมีส่วนสุามีหรือคณะบุคคลที่มีฐานะ บุคคลมีเงินไ้พึงประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว	เกินกว่า ๒,๐๐๐.-	
๖. กองมรดกของผู้ตายที่ยังไม่ได้แบ่งและมีเงินไ้ พึงประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว	เกิน ๒,๐๐๐.-	เกิน ๑๒,๐๐๐

ถ้าผู้มีเงินไ้พึงประเมินผู้ใดมีเงินไ้พึงประเมิน
ไม่ถึงเกณฑ์ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในกรณีต่าง ๆ กัน ตั้งแต่
(๑) ถึง (๖) ก็ไม่ต้องยื่นรายการเงินไ้สำหรับปีภาษีนั้น

* พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๕
มาตรา ๖ มีผลใช้บังคับสำหรับเงินไ้พึงประเมินประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งจะต้องยื่น
รายการใน พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นต้นไป

การถอนชำระภาษีกรณียื่นแบบแสดงรายการ

ถ้าภาษีต้องชำระสำหรับปีภาษีใดมีจำนวนตั้งแต่ ๑,๐๐๐.- ขึ้นไป ผู้
 ต้องเสียภาษีจะชำระเป็น ๓ งวด ๆ ละ เท่า ๆ กันก็ได้ ตามมาตรา ๖๔

งวดที่ ๑ จะต้องชำระพร้อมกันยื่นแบบแสดงรายการ (ภายในเดือนมีนาคม)

งวดที่ ๒ จะต้องชำระภายในหนึ่ง เดือนนับแต่วันต้องชำระงวดที่หนึ่ง
 (ภายในวันที่ ๓๐ เมษายน)

งวดที่ ๓ จะต้องชำระภายในหนึ่ง เดือนนับแต่วันสุดท้ายนี้ต้องชำระงวดที่สอง
 (ภายในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม)

๓. การเสียภาษีโดยเจ้าพนักงานทำการประเมินเรียกเก็บ

ระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากร นอกจากจะ
 ใช้วิธีการหักภาษี ณ ที่จ่ายและวิธีการประเมินตนเองโดยกำหนดให้ผู้มีเงินได้ยื่นแบบแสดง
 รายการ และชำระภาษีแล้ว ยังมีวิธีการจัดเก็บโดยเจ้าพนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎ-
 หมาย ให้มีอำนาจหน้าที่ประเมินเรียกเก็บได้ การประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้บุคคล-
 ธรรมดาที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากรขณะที่มีวิธีการดังต่อไปนี้

๓.๑. การประเมินเรียกเก็บภาษีก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการ

เจ้าพนักงานประเมิน มีอำนาจประเมินเรียกเก็บภาษีก่อนถึงกำหนดยื่น
 รายการได้ในกรณีต่อไปนี้คือ

๓.๑.๑. ในกรณีจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากร เจ้า-
 พนักงานประเมิน มีอำนาจที่จะประเมินเรียกเก็บภาษีจากผู้ต้องเสียภาษีก่อนถึงกำหนดเวลา
 ยื่นรายการได้ เมื่อได้ประเมินแล้วให้แจ้งจำนวนภาษีต้องเสียไปยังผู้ต้องเสียภาษี และให้ผู้
 ต้องเสียภาษีชำระภาษีภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน ในกรณีนี้จะอุทธรณ์
 การประเมินก็ได้ (มาตรา ๔๔ ทวิ วรรคหนึ่ง) ภาษีที่ไ้ประเมินแล้วในกรณีดังกล่าวข้าง-
 ต้น ให้ถือเงินเครดิตของผู้เสียภาษีในการชำระภาษี (มาตรา ๔๔ ทวิ วรรคสอง)

๓.๑.๒. ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจที่จะเรียกเก็บภาษีจากบุคคลใด ๆ ก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการก็ได้ เมื่อได้ประเมินแล้วให้แจ้งจำนวนภาษีที่ได้อัดประเมินไปยังผู้ต้องเสียภาษี ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้ (มาตรา ๖๐ ทวิ วรรคหนึ่ง) ภาษีที่จะประเมินเรียกเก็บตามนัยที่กล่าวข้างต้น ให้ถือเป็นเครดิตของผู้ต้องเสียภาษีในการคำนวณภาษี (มาตรา ๖๐ ทวิ วรรคสอง)

ข้อสังเกต ข้อความตามมาตรา ๔๔ ทวิ และมาตรา ๖๐ ทวิ นั้น มีหลักการคล้ายคลึงกัน กล่าวคือการประเมินเรียกเก็บภาษีตามมาตรา ๔๔ ทวิ ใช้ได้กับภาษีอากรประเมินทุกประเภท คือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีการค้ำ และได้กำหนดเวลาให้ชำระภาษีมีกำหนดภายใน ๗ วัน จะเกินกว่านี้ไม่ได้และจะผ่อนชำระภาษีเป็น ๓ งวด (กรณีที่มีเงินภาษีที่ต้องชำระตั้งแต่ ๑,๐๐๐.- บาท ขึ้นไป)ก็ไม่ได้ นอกจากนี้เจ้าพนักงานจะสั่งให้ผู้เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการด้วยหรือไม่ก็ได้ ส่วนกรณีการประเมินตามมาตรา ๖๐ ทวิ ใช้เฉพาะกรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประเภทเดียวเท่านั้น และการประเมินเรียกเก็บไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ชำระภายใน ๗ วัน เจ้าพนักงานประเมินอาจกำหนดให้ชำระภายในกี่วันก็ได้ตามที่เห็นสมควร (ตามปกติ ๓๐ วัน) และเมื่อผู้เสียภาษีได้รับแจ้งการประเมินแล้ว ยังมีสิทธิผ่อนชำระเป็น ๓ งวดได้อีกด้วย ถ้าจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระตั้งแต่ ๑,๐๐๐.- บาท ขึ้นไป

การผ่อนชำระภาษีกรณีชำระภาษีตามที่เจ้าพนักงานประเมินเรียกเก็บ

งวดที่ ๑ จะต้องชำระภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งจำนวนภาษีที่

ประเมิน

งวดที่ ๒ จะต้องชำระภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันสุดท้ายที่ต้องชำระงวดที่หนึ่ง

งวดที่ ๓ จะต้องชำระภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันสุดท้ายที่ต้องชำระงวดที่สอง

๓.๒ การประเมินเรียกเก็บภาษีภายหลังกำหนดเวลายื่นรายการแล้ว

เมื่อผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีได้ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีพร้อม

กับการยื่นแบบแสดงรายการไว้ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจที่จะทำการประเมินเรียก-

เก็บภาษีเพิ่มเติมได้อีก ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ถ้าปรากฏว่ารายการที่ผู้ต้องเสียภาษี ยื่นไว้ต่อเจ้าพนักงานประเมินนั้นไม่ถูกต้องครบถ้วนความเป็นจริง เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจในการที่จะเรียกมาทำการตรวจสอบใ้ส่วน หรือประเมินเก็บภาษีเพิ่มเติมได้ คือ

๓.๒.๑. การประเมินภาษีตามแบบแสดงรายการที่ยื่น ประมวลรัษฎากร ตาม มาตรา ๘๘ กำหนดว่า "รายการที่ยื่นเพื่อเสียภาษีอากรนั้น ให้อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินเป็นผู้ประเมินตามที่กำหนดไว้ในหมวดภาษีอากรนั้น ๆ และเมื่อใดประเมินแล้ว ให้แจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมินไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินได้

การประเมินภาษีกรณีนี้ เจ้าพนักงานประเมินจะทำการวิเคราะห์แบบแสดงรายการที่ผู้เสียภาษียื่นไว้ ซึ่งอาจจะมีข้อผิดพลาดในรายละเอียดต่าง ๆ เช่นการคำนวณตัวเลขผิด หักค่าใช้จ่ายผิดหักค่าลดหย่อนผิด หรือการประเมินภาษีกรณีที่ต้องเฉลี่ยระหว่างหน่วยงานที่ออกภาษีให้กับเงินได้จากกรอื่น ซึ่งเป็นของส่วนตัว เป็นต้น การประเมินตามนัยข้างต้น เจ้าพนักงานประเมินอาจเรียกหรือเชิญผู้เสียภาษีมาสอบถามด้วยก็ได้

การประเมินภาษีในกรณีนี้ จำกัดอยู่ในขอบเขตที่เจ้าพนักงานประเมินจะคงประเมินตามแบบแสดงรายการที่ผู้ต้องเสียภาษีที่ยื่นไว้เท่านั้น จะนำรายการนอกเหนือจากแบบแสดงรายการซึ่งมิได้แสดงไว้ในแบบมาประเมินไม่ได้

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๕ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา ๘๘ แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ "การประเมินตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร.จ. เล่ม ๕๕ (ฉบับพิเศษ) ตอนที่ ๕๐ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๕.

๓.๒.๒. การประเมินภาษีเนื่องจากการตรวจสอบ

การประเมินเรียกเก็บภาษีโดยวิธีนี้ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียภาษีมาทำการไต่สวนเกี่ยวกับรายการที่ยื่นหรือมีใ้ยื่นเสียภาษีไว้ได้ และในการไต่สวนตรวจสอบนี้ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจสั่งให้ผู้เสียภาษีนำบัญชีเอกสารหลักฐานมาแสดงประกอบการไต่สวนตรวจสอบก็ได้ การประเมินภาษีเนื่องจากการตรวจสอบ อาจกระทำได้ ๒ วิธี

ก. ผู้มีเงินไ้ยื่นแบบแสดงรายการแล้ว ภายใน ๕ ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ไ้ยื่นรายการแล้ว เจ้าพนักงานประเมินมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ใดแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไว้ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่บริบูรณ์ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกตัวผู้ยื่นรายการนั้นมาไต่สวน และออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้ยื่นรายการหรือพยานนั้นนำบัญชีหรือพยานหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดงให้แต่คงให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วันนับแต่วันส่งหมาย (มาตรา ๑๘) เมื่อไ้จักการตามมาตรา ๑๘ และทราบข้อความแล้ว เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจที่จะแจ้งจำนวนเงินที่ประเมินหรือที่ยื่นรายการไว้ เก็บโดยอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏและแจ้งจำนวนเงินที่จะต้องชำระอีกไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีนี้ จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้ (มาตรา ๒๐)

แต่ถ้าผู้ต้องเสียภาษีอากร ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานประเมินตามมาตรา ๑๘ หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถามโดยไม่มีเหตุอันสมควร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเงินภาษีอากรตามที่รู้เห็นว่าถูกต้อง และแจ้งจำนวนเงินซึ่งต้องชำระไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีนี้ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน (มาตรา ๒๑)

ข. ผู้มีเงินไ้มีใ้ยื่นแบบแสดงรายการ ผู้ใดไม่ยื่นแสดงรายการ เพื่อเสียภาษีให้อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินแล้วแต่กรณีมีอำนาจออกหมายเรียกตัวผู้นั้นมาไต่สวน และออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้นั้นยื่นแบบแสดงรายการ เพื่อเสียภาษีหรือพยานหลักฐานอื่น อันควรแก่เรื่องมาแสดงให้แต่คงให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วันนับแต่วันส่งหมาย (มาตรา ๒๒)

เมื่อไ้จักการตามมาตรา ๒๒ และทราบข้อความแล้ว อำเภอหรือเจ้าพนักงาน

งานประเมินแล้วแต่กรณี มีอำนาจประเมินภาษีอากร และแจ้งจำนวนภาษีอากรที่คงชำระไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากรในกรณีที่จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้ (มาตรา ๒๔)

แต่ถ้าผู้ใดรับหมายหรือคำสั่งของอำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินแล้วแต่กรณี ไม่ปฏิบัติตามหมายหรือคำสั่งของอำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมิน ตามมาตรา ๒๓ หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถาม โดยไม่มีเหตุอันสมควร อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมิน มีอำนาจประเมินเงินอากรตามที่เห็นว่าถูกต้องและแจ้งจำนวนภาษีอากรไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีที่ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน (มาตรา ๒๕)

การประเมินโดยการถือค่าสุทธิที่เพิ่มขึ้น (NET WORTH) ในกรณีที่ผู้มีเงินได้ มีใ้ยื่นรายการเงินได้หรือเจ้าพนักงานประเมินเห็นว่า ผู้มีเงินได้ยื่นรายการเงินได้ต่ำกว่าจำนวนที่ควรต้องยื่น ให้เจ้าพนักงานประเมินโดยอนุมัติอธิบดีมีอำนาจที่จะกำหนดจำนวนเงินได้สุทธินั้น ทั้งนี้ โดยถือเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือเข้ามาอยู่ในครอบครองของผู้มีเงินได้ หรือรายจ่ายของผู้มีเงินได้ หรือฐานะความเป็นอยู่หรือพฤติการณ์ของผู้มีเงินได้ หรือสถิติเงินได้ของผู้มีเงินได้เองหรือของผู้อื่นที่กระทำกิจการทำนองเดียวกับผู้มีเงินได้ เป็นหลักในการพิจารณา แล้วทำการประเมินแจ้งจำนวนเงินที่คงชำระไปยังผู้ต้องเสียภาษี ทั้งใ้หน้าหนังสือมาตรา ๑๔ ถึงมาตรา ๒๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๔๕)

๔. วิธีการขอเสียภาษีล่วงหน้า

ก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการตามความในมาตรา ๔๖ ผู้มีเงินได้พึงประเมินประเภทที่ไม่ต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย ถ้ามีเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐.-บาทขึ้นไป จะนำภาษีตามเกณฑ์ในมาตรา ๔๔ ไปชำระก่อนอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอพร้อมด้วยรายการ ตามแบบที่อธิบดีกำหนดก็ได้

ภาษีที่ชำระตามความในวรรคก่อน ให้ถือเป็นเครดิตของผู้ต้องเสียภาษี ในการคำนวณภาษี (มาตรา ๕๒ ทวิ)

การบังคับบัญชาคดีแพ่ง

การบังคับบัญชาคดีแพ่งที่เสียภาษีอากรปฏิบัติตามกฎหมายมีอยู่ ๓ วิธี

๑. ทางแพ่ง

ได้แก่การลงโทษทางการเงิน โดยเพิ่มจำนวนภาษีอากรให้สูงขึ้น การเพิ่มจำนวนภาษีให้สูงขึ้น ประมวลรัษฎากร เรียกว่า "เงินเพิ่ม" เงินเพิ่มตามประมวลรัษฎากร เกิดขึ้นจากเหตุ ๒ ประการ ประการแรก เงินเพิ่มเนื่องจากความผิดพลาดในการยื่นแบบแสดงรายการ หรือไม่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี ประการที่สอง เงินเพิ่มเนื่องจากการชำระภาษีเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

๑.๑ เงินเพิ่มเนื่องจากความผิดพลาดของแบบแสดงรายการ หรือการไม่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี

กรณีแรก ถ้าแบบแสดงรายการที่ยื่นไม่ถูกต้องตามความจริง หรือไม่บริบูรณ์ เมื่อเจ้าพนักงานประเมินออกหมายเรียก (ภายในอายุความห้าปี นับแต่วันยื่นแบบแสดงรายการ) ตามมาตรา ๑๘ แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ในการประเมินนั้น เจ้าพนักงานประเมิน อาจเรียกเก็บเงินเพิ่มเป็นจำนวนร้อยละ ๒๐ ของภาษีอากรที่จะประเมินเพิ่มขึ้นจากที่ประเมินตนเองไว้เดิม (มาตรา ๒๒)

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ ตามมาตรา ๒๒ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน "มาตรา ๒๒ ในการประเมินตามมาตรา ๒๐ หรือ ๒๑ ผู้ต้องเสียภาษีต้องรับผิดชอบเสียเบี้ยปรับหนึ่งเท่าของจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระอีก"

กรณีที่สอง ถ้าไม่ยื่นแบบแสดงรายการ เมื่อเจ้าพนักงานประเมินออกหมายเรียก (ภายในอายุความ ๑๐ ปี ตามบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับอายุความ) ตามมาตรา ๒๑ แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ในการประเมินเจ้าพนักงานประเมินอาจเรียกเก็บเงินเพิ่มเป็นจำนวน ๒ เท่า ของจำนวนภาษีอากร (มาตรา ๒๒) เงินเพิ่มดังกล่าวถือเป็นภาษีอากร

เนื่องจากบทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรกำหนดไว้เพียงว่า เจ้าพนักงานประเมิน อาจเรียกเก็บเงินเพิ่มได้ กรมสรรพากรได้มีคำสั่งที่ ๑๒๑/๒๕๑๓ ซึ่งมีผลว่าเงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ หรือ ๒ เท่า นั้น อาจคงหรือลดได้ในเมื่อผู้เสียภาษีไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษี และได้ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบ โดยเจ้าพนักงานเองอาจสั่งลดเงินเพิ่มได้ แต่คงให้เสียไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของเงินเพิ่มตามกฎหมาย หากจะลดจนออกเหนือไปจากนั้นหรือคงเงินเพิ่ม เจ้าพนักงานประเมินจะต้องขอความเห็นชอบจากอธิบดีกรมสรรพากร หรือผู้ที่อธิบดีกรมสรรพากรมอบหมายเสียก่อน (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ๑๒๔/๒๕๑๓)

ศูนย์วิทยพัชกร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* เงินเพิ่ม ๒ เท่า ตามมาตรา ๒๒ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๒๕ มาตรา ๑๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน "มาตรา ๒๒ เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในลักษณะนี้ในการประเมินตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ผู้ต้องเสียภาษีต้องรับผิดชอบเสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระ"

๑.๒ เงินเพิ่มเนื่องจากชำระภาษีเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด
เงินเพิ่มประเภทนี้เรียกเก็บใน ๓ กรณี ดังต่อไปนี้

กรณีแรก ยื่นแบบแสดงรายการ ซึ่งมีเงินภาษีต้องเสีย แต่ไม่ชำระ
พร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการ หรือไม่ชำระความงวักที่กฎหมายกำหนด ต้องเสียเงินเพิ่ม
ร้อยละ ๒๐ (มาตรา ๖๔ และมาตรา ๒๓)

เงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ ตามมาตรา ๒๓ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๓ เงินภาษีที่บุคคลใดจะต้องเสียหรือนำส่งตามบทบัญญัติในหมวด
ต่าง ๆ แห่งลักษณะนี้เกี่ยวกับภาษีอากรประเมิน ให้เสียหรือนำส่งภายในเวลาตามที่บัญญัติไว้
ในหมวดนั้น ๆ ถ้าไม่เสียหรือไม่นำส่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้บุคคลนั้นเสียเงินเพิ่ม
ร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือน หรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องเสียหรือนำส่งโดยไม่รวมเบี้ย-
ปรับ

ในกรณีที่อธิบดีออกมติให้ขยายกำหนดเวลาชำระภาษี และได้มีการชำระภาษีภายใน
ในกำหนดเวลาที่ขยายให้แล้ว เงินเพิ่มตามวรรคหนึ่งให้ลดลงเหลือร้อยละ ๐.๓๕ ต่อเดือน
หรือเศษของเดือน

สำหรับเงินภาษีที่เจ้าพนักงานประเมินแจ้งให้เสีย ถ้าไม่มีบทบัญญัติในหมวด
ต่าง ๆ กำหนดเวลาไว้เป็นอย่างอื่น ๆ ให้เสียหรือนำส่งภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้ง
จำนวนเงินภาษี และถ้าไม่เสียหรือไม่นำส่ง ต้องเสียเงินเพิ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวรรค
หนึ่ง

การคำนวณเงินเพิ่มเติมวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลา
ยื่นรายการหรือนำส่งภาษีจนถึงวันชำระหรือวันนำส่งภาษี และมีให้เงินจำนวนภาษีที่ต้องเสีย
หรือนำส่ง"

กรณีที่สอง ได้รับแจ้งการประเมิน ไม่นำเงินภาษีไปชำระภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งการประเมิน ต้องเสียเงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ (มาตรา ๒๗)

กรณีที่สาม ยื่นแบบแสดงรายการ เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดและได้ชำระภาษีพร้อมกับการยื่นรายการนั้นต้องเสียเงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ (มาตรา ๕๗ จักรวรรคสอง)

เงินเพิ่มทั้ง ๓ กรณีนี้ กฎหมายกำหนดให้ลดลงในกรณี

ก. ถ้าผู้ต้องเสียภาษีได้เข้ามาขอชำระโดยไม่ได้รับคำเตือนหรือคำเรียกตรวจสอบใดส่วนเป็นหนังสือ ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ ๕ ของเงินภาษีที่ต้องเสีย

เงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ ตามมาตรา ๒๗ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๒ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๗ เงินภาษีที่บุคคลใดจะต้องเสียหรือนำส่งตามบทบัญญัติในหมวดต่าง ๆ แห่งลักษณะนี้เกี่ยวกับภาษีอากรประเมิน ให้เสียหรือนำส่งภายในเวลาตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนั้น ๆ ถ้าไม่เสียหรือนำส่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้บุคคลนั้นเสียเงินเพิ่มร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือน หรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องเสียหรือนำส่งโดยไม่รวมเบี้ยปรับ

ในกรณีที่อธิบดีอธิบดีให้ขยายกำหนดเวลาชำระภาษี และได้มีการชำระภาษีภายในกำหนดเวลาที่ขยายให้ นั้น เงินเพิ่มตามวรรคหนึ่งให้ลดลงเหลือร้อยละ ๐.๗๕ ต่อเดือน หรือเศษของเดือน

สำหรับเงินภาษีที่เจ้าพนักงานประเมินแจ้งให้เสีย ถ้าไม่มีบทบัญญัติในหมวดต่าง ๆ กำหนดเวลาไว้เป็นอย่างอื่น ๆ ให้เสียหรือนำส่งภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งจำนวนเงินภาษี และถ้าไม่เสียหรือนำส่ง ต้องเสียเงินเพิ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

การคำนวณเงินเพิ่มเดิมวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลายื่นรายการหรือนำส่งภาษีจนถึงวันชำระหรือวันนำส่งภาษี แต่มิให้เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียหรือนำส่ง"

ข. ถ้าผู้ต้องเสียภาษีได้รับค่าเคื่อนหรือค่าเรียกตรวจสอบไต่สวนโดยตรง เป็นหนังสือแล้ว แต่ให้นำเงินมาชำระภายในสิบวันนับแต่วันได้รับค่าเคื่อนหรือค่าเรียกตรวจ สอบไต่สวน ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละ ๑๐ ของเงินภาษีที่คงเสียนั้น

๒. ทางอาญา

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๕๐ ทวิ หรือมาตรา ๕๑ เว้นแต่จะ แสดงว่าไม่มีเหตุสุดวิสัย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท (มาตรา ๓๕)

ผู้ใดโดยรู้ยู่แล้วหรือจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือคำสั่งของอำเภอ เจ้าพนักงานประเมิน ข้าราชการประจำจังหวัด หรืออธิบดีที่ออกตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ หรือ มาตรา ๓๖ หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถาม ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่ เกินห้าร้อยบาท (มาตรา ๓๖)

(๑) โดยรู้ยู่แล้วหรือโดยจงใจ แจ้งข้อความเท็จ หรือให้ถ้อยคำเท็จ หรือ ตอบคำถามควยถ้อยคำอื่นเป็นเท็จ หรือนำพยานหลักฐานเท็จมาแสดง เพื่อหลีกเลี่ยงการ เสียภาษีอากรตามลักษณะนี้ หรือ

(๒) โดยความเท็จ โกงฉ้อโกงหรืออุบาย หรือโดยวิธีการอื่นใดทำนอง เดียวกัน หลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากรตามลักษณะนี้ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สามเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองแสนบาท (มาตรา ๓๗)

ผู้ใดโดยเจตนาละเลย ไม่ยื่นรายการที่ต้องยื่นตามลักษณะเพื่อหลีกเลี่ยง หรือ พยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร ต้องวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ (มาตรา ๓๗ ทวิ)

๑๑. การยึดทรัพย์

เมื่อภาษีอากรถึงกำหนดชำระแล้ว มีโทษระคามกำหนด ภาษีอากรนั้นถือเป็น ภาษีอากรค้าง เมื่อผู้ใดมีภาษีอากรค้าง ประมวลรัษฎากรกำหนดให้อำนาจที่จะยึดทรัพย์และ ขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อการชำระภาษีอากรได้ โดยมีต้องขอให้ศาลออกหมายยึด หรือสั่ง

ถ้าสิ่งยึดทรัพย์สินของผู้เสียหายอากรนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ
มีอำนาจออกคำสั่งได้ แต่การใช้อำนาจสั่งขายทอดตลาดนั้น ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการ
จังหวัดก่อน

วิธีการยึดและขายทอดตลาดปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
โดยอนุโลม

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาด ให้หักค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการยึด
และขายแล้วนำมาชำระภาษีอากรค้าง ถ้ายังมีเงินเหลือก็ให้คืนเจ้าของทรัพย์สิน

ภาษีอากรค้างตามบัญชีข้างต้นเกิดขึ้นได้ ๒ กรณี

กรณีแรก ผู้เสียหายอากรยื่นแบบแสดงรายการมีภาษีที่ต้องเสียแล้ว ไม่ชำระ
พร้อมกับการยื่นแบบ

กรณีที่สอง ผู้เสียหายอากรได้รับหนังสือแจ้งการประเมินแล้ว ไม่ชำระภายใน
กำหนดเวลา

เรื่องการยึดทรัพย์สิน ไซ้ไต กับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

วิธีการหาช้อยู่ในจำนวนเงินภาษีอากรที่ต้องเสีย

กรณีแรก ประเมินตนเอง เมื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีไต่ยื่นแบบแสดงรายการเป็น
ที่พอใจของเจ้าพนักงานการกำหนดภาษีอากรก็ยุติลงแค่นั้น ถ้าหากเจ้าพนักงานเห็นว่ายังไม่
ถูกต้อง ก็จะประเมินเพิ่มเติม ถ้าผู้เสียหายอากรไม่คัดค้านการหาช้อยู่ที่จบลง เช่นกัน

กรณีที่สอง การประเมินของเจ้าพนักงาน กล่าวคือ ถ้าผู้เสียหายอากรเห็นว่า
การประเมินของเจ้าพนักงานประเมินเป็นธรรมดาแล้ว และยอมชำระภาษีอากร ตามจำนวนที่

-
- วิทย์ คັນตยกุล, "กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร" หน้า ๔๘-๕๐.
 - วิทย์ คันตยกุล, "กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร" หน้า ๕๐.

ประเมินการกำหนดภาณูอากรที่คงเสียก็ยุติลง

แต่ถ้าผู้เสียภาษีเห็นว่าการประเมินไม่เป็นธรรม ก็มีสิทธิอุทธรณ์การประเมินของเจ้าพนักงานประเมินได้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ห้ามอุทธรณ์

(๑) ถ้าผู้คงเสียภาษีอากรไม่ปฏิบัติตามหมายหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานประเมินที่เรียกมาตราสอบไต่สวน หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถามโดยไม่มีเหตุอันควร เมื่อเจ้าพนักงานทำการประเมินตามที่รู้เห็นว่าถูกต้อง (ตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๕) จะอุทธรณ์การประเมินต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ไม่ได้

(๒) เมื่อมีการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์แล้ว ถ้ามีการออกหมายเรียกเรียกผู้อุทธรณ์ หรือมีคำสั่งให้ปฏิบัติเมื่อการวินิจฉัยอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่ง หรือไม่ยอมตอบคำถาม เมื่อซักถามโดยไม่มีเหตุอันควร จะอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ไม่ได้ (มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓)

ขั้นตอนของการอุทธรณ์ การอุทธรณ์ต้องทำเป็นชั้นดังนี้

(๑) การอุทธรณ์การประเมินของเจ้าพนักงาน ต้องอุทธรณ์ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ซึ่งประกอบด้วย

ก. อธิบดีกรมสรรพากรหรือผู้แทน ผู้แทนกรมอัยการและผู้แทนกรมการปกครอง ถ้าเจ้าพนักงานประเมินมีสำนักงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข. ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน สรรพากรเขตหรือผู้แทน และอัยการจังหวัดหรือผู้แทน ถ้าเจ้าพนักงานผู้ทำการประเมินมีสำนักงานอยู่ในเขตจังหวัดอื่น

ถ้าผู้เสียภาษีพอใจในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์การหาข้อยุติในจำนวนเงินภาษีอากรที่คงเสียก็ยุติลง

(๒) เมื่อได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการอุทธรณ์แล้วและไม่พอใจในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ ก็สามารถอุทธรณ์ต่อศาลได้ แต่ต้องอุทธรณ์ต่อศาล

ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ (มาตรา ๓๐)

การหาข้อยุติในจำนวนเงินภาษีที่คงเสีย ในกรณีนี้คือปฏิบัติตามกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์

ผลของการอุทธรณ์

เมื่อมีการอุทธรณ์แล้ว ในการวินิจฉัยของกรมการพิจารณาอุทธรณ์นั้น คณะ
กรมการมีหน้าที่วินิจฉัยว่า ผู้อุทธรณ์มีหน้าที่เสียภาษีเป็นเงินเท่าใดตามกฎหมาย จึงอาจ
วินิจฉัยให้เสียภาษีตามการประเมินโดยยกอุทธรณ์ หรือให้แก้ไขการประเมินโดยลดภาษีตาม
การประเมินทั้งสิ้น หรือแก้ไขจำนวนภาษีตามการประเมินให้ลดลง นอกจากนั้นยังอาจแก้ไข
จำนวนภาษีให้สูงขึ้นก็ได้ (มาตรา ๓๑ วรรคสอง)

การอุทธรณ์มีผลในจำนวนภาษีอากรที่คงเสียเท่านั้น ไม่เป็นเหตุให้ทุเลา
การเสียภาษี คือไม่เป็นเหตุที่จะอ้างเพื่อร้องขอการชำระภาษีอากร ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร
จึงคงมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามปกติ โดยไม่หลุดพ้นจากหน้าที่ในการเสียเงินเพิ่มเนื่องจาก
การชำระภาษีเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด และไม่พ้นจากการถูกยึดทรัพย์ในระหว่าง
การพิจารณาอุทธรณ์ ทั้งนี้เว้นแต่ผู้อุทธรณ์จะได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์
หรือคำพิพากษาของศาล ในกรณีหลังนี้จะคงชำระภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้ง
คำวินิจฉัยหรือได้รับทราบคำพิพากษาดังที่สุด (มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

กฎหมายประมวลรัษฎากร กำหนดให้กิจการดังต่อไปนี้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

๑. บริษัทจำกัด
๒. ห้างหุ้นส่วนจำกัด
๓. ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
๔. กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไรโดย
 - ๔.๑ รัฐบาลต่างประเทศ
 - ๔.๒ องค์การรัฐบาลต่างประเทศ คือ
 - ๔.๓ นิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ
๕. กิจการรวมค้า ซึ่งได้แก่กิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นทางการค้าหรือ

แสวงหากำไร ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

- ๕.๑ บริษัทกับบริษัท
- ๕.๒ บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
- ๕.๓ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
- ๕.๔ บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา
- ๕.๕ บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับคณะบุคคลที่มีสินนิติบุคคล
- ๕.๖ บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนสามัญ
- ๕.๗ บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับนิติบุคคลอื่น

นิติบุคคลที่ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล เช่น กระทรวง ทบวง กรม
องค์การของรัฐบาลไทย สมาคม มูลนิธิ และโดยยกเว้นตาม

ตามประมวลรัษฎากร

ยกเว้นตามพระราชกฤษฎีกา

ยกเว้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิวัติ

ยกเว้นตามกฎหมายอื่น ๆ

ฐานภาษีที่เก็บจากภาษีเงินได้นิติบุคคล กฎหมายประมวลรัษฎากรได้กำหนด
ฐานภาษีของเงินได้นิติบุคคลไว้ดังนี้

โดยปกติแล้ว ฐานภาษีของเงินได้นิติบุคคลจะจัดเก็บจากกำไรสุทธิของผู้อื่นที่
มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่ไต่กระทำการแล้ว
ในรอบระยะเวลาบัญชี (ตามมาตรา ๖๕) นอกจากจัดเก็บจากฐานกำไรสุทธิแล้ว
กฎหมายประมวลรัษฎากร ยังได้จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานอื่น ๆ เช่น

๑. จากยอดขายรับหรือออกขายในอัตราร้อยละ ๕ ในกรณีที่บริษัท หรือ
ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนในต่างประเทศ ไม่สามารถคำนวณกำไรสุทธิได้

๒. เก็บจากค่าโดยสาร ค่าธรรมเนียม และประโยชน์อื่นที่เรียกเก็บได้ใน
ประเทศไทย ในอัตราร้อยละ ๓ ก่อนหักรายจ่ายใด ๆ หรือร้อยละ ๓ ของค่าระวางค่า

๑.๒ สมาคม, มูลนิธิ ซึ่งเดิมไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล อาจจะต้องเสียภาษี
เงินได้นิติบุคคลก็ได้ เนื่องจากมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕)
พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็น (๓) ของบทนิยาม "บริษัทหรือห้าง-
หุ้นส่วนจำกัด" ในมาตรา ๑๔ แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๐

"(๓) มูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้ แต่ไม่รวมถึงมูลนิธิหรือ
สมาคมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๔๗ (๗) (ข)"

ธรรมเนียมและประโยชน์อื่น ๆ ที่เรียกเก็บได้เนื่องจากการรับขนของออกจากประเทศไทย เงินไซคามกฎหมายที่จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลฐานภาษีต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนในต่างประเทศ
๒. เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย และ
๓. กิจการที่ประกอบนั้นเป็นกิจการขนส่งระหว่างประเทศ
๔. จากการจำหน่ายเงินกำไรไปยังต่างประเทศ กฎหมายกำหนดให้เสียภาษีในอัตราร้อยละ ๒๕ ของเงินกำไรที่จ่าย หรือเงินประเภทอื่นใดที่ถิ่นไว้จากกำไร การจำหน่าย หมายความว่า การส่งเงินกำไรออกไปยังต่างประเทศเป็นเงินสด และยังหมายความรวมถึงการโอนรายการทางบัญชีด้วย
๕. เก็บจากเงินกำไรประเมินที่จ่ายจากหรือในประเทศไทยให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศโดยเฉพาะ และเก็บจากเงินกำไรประเมินที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยได้รับ ซึ่งจะกล่าวต่อไปในเรื่องการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย

อัตรากำไรเงินได้นิติบุคคล เป็นอัตรากำไรคงที่ (Proportional Rate)

๑. บริษัทจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ ในอัตราร้อยละ ๑๕ ในปี ๒๕๒๔ และร้อยละ ๓๐ ในปี ๒๕๒๕

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒. บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด* ในอัตราร้อยละ ๔๕ ในปี ๒๕๒๔ และ ร้อยละ ๔๐ ในปี ๒๕๒๕

๑. การจำหน่ายกำไร ร้อยละ ๒๕
 ๔. ยอดขายรับเมื่อไม่สามารถคำนวณหากำไร ๕ %
 ๕. ยอดขายรับกิจการขนส่งระหว่างประเทศ ร้อยละ ๑ % ของยอดขายรับ
 ก่อนหักรายจ่ายใด ๆ

๖. จากการประมาณการกำไรสุทธิในปี ๒๕๒๔ ร้อยละ ๒๐ ของประมาณการ ในปี ๒๕๒๕ ร้อยละ ๑๑ ของประมาณการและในปี ๒๕๒๖ ร้อยละ ๕๐ ของประมาณการ

วิธีการเสียหายของเงินไค้บุคคล

๑. เสียหายโดยการถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย
๒. เสียโดยยื่นแบบแสดงรายการประเมินตนเอง
๓. เสียโดยเจ้าพนักงานประเมินทำการประเมินเรียกเก็บ
๔. เสียโดยการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียหายเป็นการล่วงหน้า

* บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนตามบทนิยามมาตรา ๓๔ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร ให้เสียหายตามที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๒๑ " (ค) ภาษีจากรายได้ก่อนหักรายจ่ายของมูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจซึ่งมีรายได้อันมิใช่รายได้ตามมาตรา ๒๕ ทวิ" (๑๑) (แก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา ๔๔ ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๑๕) ร้อยละ ๕ ให้ใช้บังคับสำหรับเงินไค้ของบริษัหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๕ เป็นต้นไป.

วิธีการเสียภาษีโดยการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย*

การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย ตามประมวล
รัษฎากร ได้กำหนดไว้ตามมาตรา ๖๔ ทวิ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓ เกือบ
นี้

••• การหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา ๖๔ ทวิ

มาตรา ๖๔ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ว่า

"ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ ถ้ารัฐบาล องค์การของรัฐบาล
เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นผู้จ่ายเงินได้พึงประ
เมินตามมาตรา ๔๐ ให้กับบริษัทหรือหุ้นส่วนนิติบุคคลใด ให้คำนวณหักภาษีเงินได้ไว้ ณ ที่จ่าย ในอัตรา
ร้อยละ • ภาษีที่หักไว้นี้ให้ถือเป็นเครดิตในการคำนวณการหักภาษีเงินได้ของบริษัทหรือ
ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามรอบระยะเวลาบัญชีที่หักไว้ นั้น ในการนี้ให้นำมาตรา ๕๖ มาตรา
๕๘ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ตัวอย่าง เทศบาลเมืองนครเชียงใหม่ จ่ายเงินได้พึงประเมินตาม
มาตรา ๔๐ (๓) รับเหมาก่อสร้างตึกเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้กับบริษัท เสริมสวัสดิการ
สร้าง จำนวน ๑,๕๐๐,๐๐๐.- บาท กรณีเทศบาลเมืองนครเชียงใหม่มีหน้าที่หักภาษีไว้
ณ ที่จ่าย เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐.- บาท

* พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๕
มาตรา ๑๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๔ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

"มาตรา ๖๔ ทวิ ให้บุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม หรือคณะบุคคลผู้จ่าย
เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๒) เฉพาะที่จ่ายให้กับบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล
ซึ่งขายอสังหาริมทรัพย์ ค่าของหักภาษีเงินได้ไว้ ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ • แล้วนำส่ง
พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในขณะที่มีการจดทะเบียน และให้นำ
ความในมาตรา ๕๖ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภาษีที่หักไว้และนำส่งตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีเงิน
ได้ ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามรอบระยะเวลาบัญชีที่หักไว้ นั้น"

๑.๒ การหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา ๙๐

มาตรา ๙๐ แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดไว้ว่า

"บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มีกำไรประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น เสียภาษีโดยให้ดูจ่าย หักภาษีจากเงินได้พึงประเมินที่จ่ายตามวิธีการและอัตราคงต่อไปนี้

(๑) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๒) ให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาร้อยละ ๒๐ % แต่คงไม่เกิน ๒๐,๐๐๐.- บาท คำนวณภาษีตามอัตราเงินได้สำหรับบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(๒) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๓) หรือ (๔) ให้คำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เว้นแต่ในกรณีที่มีเงินได้พึงประเมิน คอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งประกอบกิจการธนาคาร กิจการประกันภัย หรือกิจการอื่นทำนองเดียวกัน ให้คำนวณให้หักถรร้อยละ ๑๐%

(๓) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๕) ให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาร้อยละ ๑๐ แล้ว คำนวณภาษีอัตราภาษีเงินได้สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(๔) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๖) ให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาร้อยละ ๕๐ แล้วคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับในกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ได้รับเงินได้พึงประเมินที่เป็นคอกเบี้ยจากรัฐบาล หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมาย โดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

๑.๓ การหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา ๓ เกรด

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓ เกรด ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี อธิบดีมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้จ่ายเงินพึงประเมินตามมาตรา ๕๐ ซึ่งไม่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย (กรณีจ่ายเงินซื้อพืชไร่ จำนวนหักร้อยละ ๐.๓๕) ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและอัตราตามที่ได้กำหนด โดยกฎกระทรวงได้

สรุปแล้ว การหักภาษีหักไว้ ณ ที่จ่ายตามประมวลรัษฎากรทั้ง ๓ มาตรา มีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา ๒๘ ทวิ

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

ผู้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย ภาครัฐบาลเท่านั้น

ฐานภาษี ได้แก่เงินได้ตามมาตราสามส่วน ๕๐ (๑)(๒)(๓)(๔)(๕)(๖)
(๗) และ (๘)

อัตรากำหนด อัตรากำหนดหรืออัตรากำหนดส่วน หักในอัตราร้อยละ ๑ ของเงิน
พึงประเมิน

มาตรา ๓๐

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ทั้งเงินตามกฎหมาย
ต่างประเทศและมีได้ประกอบกิจการในประเทศไทย

ผู้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย ทั้งภาคเอกชน (บุคคลธรรมดาและห้างหุ้นส่วน
จำกัดหรือบริษัทจำกัด) และภาครัฐบาล

ฐานภาษี ได้แก่เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐ (๒)(๓)(๔)(๕) และ
(๖)

อัตรากำหนด เป็นอัตรากำหนดคงที่ ๑๐ % หรือ ตามอัตรากำหนดเงินได้นิติบุคคล
แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓ เกร็ด

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี โคนแก่ผู้มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๔) เฉพาะ
การขายพืชไร่บางชนิด ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลหรือบุคคล
ธรรมดา ก็ตาม

ผู้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ๗ ที่จ่าย บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีใช้ ภาครัฐบาล
ผู้จ่ายเงินได้ตามมาตรา ๕๐(๔)

ฐานภาษี เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๔) เฉพาะการขายพืชไร่บาง
ชนิด

อัตรากำหนด เป็นอัตรากำหนดที่ร้อยละ ๐.๗๕

๒. การเสียภาษีโดยยื่นแบบแสดงรายการประเมินตนเอง

เนื่องจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล มีสภาพเป็นนิติบุคคลตาม
กฎหมาย ฉะนั้น ย่อมมีสิทธิและหน้าที่เสมือนบุคคลพึงจะมี ฉะนั้นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติ
บุคคล ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี ภายใน
เวลาที่กฎหมายกำหนด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตามมาตรา ๖๕ กำหนดไว้ว่า "ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วัน
สุดท้ายของระยะเวลาบัญชีให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลยื่นรายการ ซึ่งจำเป็นต้องใช้
ในการคำนวณภาษีตามมาตรา ๖๕ มาตรา ๖๕ ทวิ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ เกี่ยว
กับรายรับรายจ่าย กำไรสุทธิ และรายการอื่น ๆ ต่อเจ้าพนักงานประเมิน ตามแบบที่
อธิบดีกำหนด พร้อมด้วยบัญชีงบดุล บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน หรือบัญชีรายรับ
ก่อนหักรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีที่กล่าว แล้วแต่กรณี"

๑. การเสียภาษีโดยเจ้าพนักงานทำการประเมินจัดเก็บ

เจ้าพนักงานประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคล มีอำนาจประเมินเรียกเก็บ
ภาษี จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล แยกเป็นกรณีดังต่อไปนี้

๑.๑ การประเมินเรียกเก็บภาษีก่อนถึงกำหนดเวลายื่นแบบแสดงราย

การ กระทำใดเช่นเดียวกับกรณีเงินได้บุคคลธรรมดา เพียงแต่ว่าการประเมินตาม
มาตรา ๖๐ ทวิ วรรคหนึ่งนั้น กระทำโดยแต่การประเมินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเท่านั้น
ส่วนการประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคลต้องตามมาตรา ๖๕ ทวิ วรรคหนึ่ง

๑.๒ การประเมินเรียกเก็บภาษีหลังกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการ

กระทำได้เช่นเดียวกับการประเมินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เว้นแต่ในกรณีบริษัท หรือ

ความในมาตรา ๖๕ นี้ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประ-
มวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๒๕ มาตรา ๒๐ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๖๕ ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลา
บัญชี ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลยื่นรายการ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการคำนวณภาษีตาม
มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๕ ทวิ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ เกี่ยวกับรายจ่าย กำไรสุทธิ
และรายการอื่น ๆ ต่อเจ้าพนักงานประเมินตามแบบที่อธิบดีกำหนด พร้อมด้วยบัญชีงบดุล
บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน บัญชีรายรับรายจ่าย หรือบัญชีรายรับก่อนหักรายจ่ายที่มี
บุคคลตามมาตรา ๑ สัตถคตรวจสอบ และรับรองในรอบระยะเวลาบัญชีดังกล่าวแล้วแต่กรณี"

ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใด ไม่ยื่นรายการซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการคำนวณภาษีหรือมีใ้ทำบัญชีหรือไม่ครบ หรือไม่นำบัญชีหรือหลักฐานมาให้เจ้าพนักงานประเมิน ทำการไต่สวน ตามมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๕๓ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินตามมาตรา ๕๑ ซึ่งมีหลักเกณฑ์โดยเฉพาะตามมาตรา ๕๑ ดังนี้

การประเมินตามมาตรา ๕๑ แบ่งออกได้เป็น ๓ กรณี

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ (๑) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ไม่ยื่นรายการซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการคำนวณภาษี ตามบทบัญญัติในส่วนที่หรือมีใ้ทำบัญชี หรือทำไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ทวิ หรือไม่ทำบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอื่นมาให้เจ้าพนักงานประเมินทำการไต่สวนตามมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๕๓ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินภาษีร้อยละ ๕ ของยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ หรือยอดขายก่อนหักรายจ่ายใด ๆ ของรอบระยะเวลาบัญชีแล้วแต่อย่างไรจะมากกว่า ถ้ายอดรายรับก่อนหักรายจ่ายหรือยอดขายก่อนหักรายจ่ายดังกล่าว ไม่ปรากฏ เจ้าพนักงานประเมิน มีอำนาจประเมินโดยอาศัยเทียบเคียงกับยอดในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนนั้นขึ้นไป ถ้ายอดในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนไม่ปรากฏ ให้ประเมินได้ตามที่เห็นสมควร

(๒) บริษัทห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล มีใ้คงรายการหรือลงรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่คงความเป็นจริงในบัญชีตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ทวิ เป็นเหตุใ้ไม่คงเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลง เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินภาษีที่ขาดตามอัตราภาษีในมาตรา ๕๓ และอาจสั่งใ้ผู้คงเสียภาษีเสียเงินเพิ่มอีก ๒ เท่า ของจำนวนภาษีที่ขาดก็ได้

(๓) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล มีใ้ปฏิบัติความคำสั่งของอธิบดีซึ่งสั่งตามมาตรา ๕๓ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจสั่งใ้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นปฏิบัติความคำสั่งของอธิบดีใ้เสร็จภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่รับคำสั่งของเจ้าพนักงานประเมินหรือสั่งใ้จักบุคคลมาปฏิบัติความคำสั่งอธิบดี ๗ สำนักงานเจ้าพนักงานประเมินใ้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วก็ได้ ถ้าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วน เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินภาษีในอัตราและ

คามวิธีการกึ่งที่ใดกล่าวมาใน (๑)

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่เป็นการเสื่อมสิทธิที่เจ้าพนักงานประเมินจะประเมินให้เสียภาษีความมทบัญญัติในมาตราอื่น และในกรณีประเมินตามความในมาตรานี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้

ดังนี้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายมาตรา ๗๑(๑) ให้อ่านาจเจ้าพนักงานประเมินมากเป็นพิเศษ การประเมินแม้ไม่อาจหาชอกรายรับได้ก็อาจประเมินได้ตามที่เห็นสมควร

กรณีมาตรา ๗๑(๒) เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเรียกเก็บภาษีในอัตราร้อยละ ๓ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๗ กรณีนี้ให้คลุมถึงกรณีการเรียกเก็บภาษี ในอัตราร้อยละ ๓ ของค่าโดยสารหรือค่าระวางของบริษัทหรือทางขนส่งส่วนบุคคลที่จะทะเบียนในต่างประเทศเข้ามาดำเนินการในประเทศไทยประเภทการขนส่งระหว่างประเทศ บริษัทใดปฏิบัติการไม่ถูกต้องตามนัย ๗๑(๒) เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินในอัตราภาษีร้อยละ ๓ นอกจากอำนาจการประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมแล้ว เจ้าพนักงานประเมินยังมีอำนาจสั่งให้บุคคลเสียเงินเพิ่มขึ้นอีก ๒ เท่าของจำนวนภาษีที่ขาดไปก็ได้ อำนาจการเรียกเก็บเงินเพิ่มนี้กฎหมายใช้คำว่า "อาจ" จึงเท่ากับเป็นอำนาจที่เจ้าพนักงานประเมินต้องใช้ดุลยพินิจพิจารณาว่าจะเป็นการเหมาะสมหรือไม่อย่างไรในการเรียกเก็บเงินเพิ่ม ๒ เท่า แต่ถ้านิติบุคคลอื่น ๆ ที่มีไปประกอบกิจการขนส่งระหว่างประเทศ ให้คำนวณตามอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล และอาจจะต้องเสียเงินเพิ่มอีก ๒ เท่า แล้วแต่ว่าเจ้าพนักงานจะใช้ดุลยพินิจพิจารณาว่า จะเป็นการสมควรหรือไม่

กรณีมาตรา ๗๑(๓) มีลักษณะคล้ายกับมาตรา ๗๑(๑) ในการประเมินเรียกเก็บในอัตราร้อยละ ๕ จากชอกรายรับหรือชอชขายก่อนหักรายจ่ายได้ แล้วแต่ชอชใดจะมากกว่าการประเมินตามมาตรานี้เกิดเพราะผู้เสียภาษีไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีที่สั่งการ ให้ปฏิบัติตามมาตรา ๗๑ วรรคสองและวรรคสาม

การประเมินเรียกเก็บภาษีกรณีบัญชีถูกไฟไหม้สูญหายหรือเสียหาย

แนวทางที่กรมสรรพากรไ้วางทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินเรียกเก็บภาษี-

เงินได้นิติบุคคล กรณีบัญชีถูกไฟไหม้สูญหาย หรือเสียหายไว้ดังนี้*

๑. การคำนวณกำไรสุทธิให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

๑.๑ การคำนวณหากกำไรหรือขาดทุนสุทธิตามหลักบัญชี การนำเอา ทรัพย์สินสุทธิต้นปี และปลายปีมาเทียบกัน (ทรัพย์สินสุทธิ = ทรัพย์สิน-หนี้สิน) ถ้าทรัพย์สิน สุทธิปลายปีสูงกว่าก็มีกำไร ถ้าต่ำกว่าก็ขาดทุน (ผลขาดทุนสุทธิที่คำนวณได้ตามวิธีการดังกล่าว จะนำไปถือเป็นรายจ่าย มาตรา ๖๕ ตรี ไม่ได้)

๑.๒ คำนวณถือเอากำไรสุทธิที่ปรากฏในแบบ ภ.ง.ด. ๕ หรือผล จากการตรวจสอบในปีที่มากที่สุด ในรอบระยะเวลาบัญชีย้อนหลัง ๓ ปี เป็นเกณฑ์ในการ คำนวณ

๑.๓ คำนวณหากกำไรหรือขาดทุนสุทธิโดยวิธีคำนวณหาอัตราร้อยละ ของยอดกำไร หรือขาดทุนสุทธิต่อยอดครายรับก่อนหักรายจ่ายของปีบัญชีก่อน ๆ ๓-๕ ปี แล้วนำอัตราดังกล่าวมาเป็นหลัก เปรียบเทียบกับยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายตามที่ไต่ถามเสีย ภาษีการค้าไว้ เพื่อคำนวณหากกำไรหรือขาดทุนสุทธิของปีที่มีบัญชีถูกไฟไหม้สูญหาย หรือเสียหาย

๑.๔ คำนวณภาษีโดยหาอัตราร้อยละของภาษีหรือขาดทุนสุทธิต่อยอดครายรับก่อนหักรายจ่ายดังกล่าวแล้วมาคูณกับยอดรายรับในปีใด ปีหนึ่งที่มียอดรายรับตามที่ปรากฏในแบบ ภ.ง.ด. ๕ หรือยอดรายรับจากผลการตรวจสอบสูงสุดในรอบระยะเวลาบัญชี ๓ ปีที่แล้วมา เพื่อคำนวณหากกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ สำหรับกิจการที่ไม่ต้องเสียภาษีการค้า หรือต้องเสียภาษีการค้ารวมอยู่ด้วย

๒. กรณีไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์การคำนวณตามวิธีใดวิธีหนึ่งตามข้อ ๑ หรือผู้เสียภาษีไม่ยินยอม เจ้าพนักงานประเมินจะประเมินเรียกเก็บภาษีตามมาตรา ๗๑(๑)

* ไพจิตร โรจนวานิช, "ภาษีสรรพากร" คำอธิบายประมวลรัษฎากร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๒๒๗-๒๒๘.

(ร้อยละ ๕ ของยอดขายหรือยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ)

๓. ถ้าในรอบระยะเวลา ๓-๕ ปี ที่ล่วงมาแล้ว บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ถูกไฟไหม้หรือประสบภัยธรรมชาติ อันเป็นเหตุให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นไม่สามารถนำสมุดบัญชีเอกสารหรือหลักฐานประกอบการลงบัญชีมามอบให้เจ้าพนักงานประเมิน เพียงพอที่จะทำการตรวจสอบการเสียภาษีว่าถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกที่ออกตามมาตรา ๑๕ (ยื่นรายการไม่ถูกต้อง) หรือมาตรา ๒๓ (ไม่ยื่นรายการ) เจ้าพนักงานประเมิน จะทำการประเมินตามมาตรา ๙๐(๑) แต่ทั้งนี้ไม่ควรใช้วิธีการประเมินดังกล่าวข้างต้น ในกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลประกอบกิจการขายสินค้าบางอย่าง ซึ่งสามารถหาหลักฐานนำมาใช้ในการคำนวณกำไรสุทธิได้โดยง่าย เช่น กิจการขายสุรา เบียร์ ยาสูบ น้ำมันเชื้อเพลิง ปูนซิเมนต์ เป็นต้น หรือกิจการค้าที่มีสาขาทั่วโลก ซึ่งอาจนำวิธีการคำนวณ ตามหลักฐานตามข้อ ๑ แล้วแต่กรณีมาใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลได้

๔. กรณีที่เจ้าพนักงานประเมินหรือผู้เสียภาษีพิจารณาเห็นว่า มีหลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีอย่างอื่นที่เหมาะสมเป็นธรรม และสอดคล้องกับบทบัญญัติตามมาตรา ๖๕ ทวิ และมาตรา ๖๕ ทรี กว่าหลักเกณฑ์ตามข้อ ๑ ถึง ข้อ ๓ ก็ให้รายงาน และเสนอความเห็นต่อกรมสรรพากรพิจารณาอนุมัติ

๔. การยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเป็นการล่วงหน้า

ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๔ นี้ ได้กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนชำระแล้ว ตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป หรือที่มียอดรายรับหรือยอดขายก่อนหักรายจ่ายใด ๆ ตั้งแต่ ๕๐ ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ สำหรับเงินทุน, ยอดรายรับหรือยอดขายของรอบระยะเวลาบัญชีที่สิ้นสุดในหรือหลังวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๓ เป็นต้นไป ให้จัดทำประมาณการกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิทั้งรอบระยะเวลาบัญชีโดยมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณและชำระภาษีจากกำไรสุทธิที่ประมาณการไว้ดังนี้

๑. สำหรับระยะเวลาบัญชีที่สิ้นสุดในหรือหลังวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ ให้คำนวณและชำระภาษีจากจำนวนร้อยละ ๒๐ % ของประมาณการกำไรสุทธิ
๒. สำหรับระบบระยะเวลาบัญชีที่สิ้นสุดในหรือหลังวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ให้คำนวณและชำระภาษีจากจำนวนร้อยละ ๓๐ % ของประมาณการกำไรสุทธิ
๓. สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่สิ้นสุดในหรือหลังวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖ ให้คำนวณและชำระภาษีจำนวนร้อยละ ๕๐ ของประมาณการกำไรสุทธิภาษีเมื่อรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่ยื่นรายการและชำระภาษีดังกล่าวไว้แล้ว แม้ภายหลังจะมีเงินทุน ขอกขายรับหรือออกขายต่ำกว่าที่กำหนดไว้ก็ยังคงมีหน้าที่ต้องจัดทำประมาณการกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิทั้งรอบระยะเวลาบัญชี และยื่นแบบแสดงรายการพร้อมทั้งชำระดังกล่าวต่อไป

การบังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร อาจต้องโทษทางอาญา ทางแพ่ง และอาญากฎีกาทรัพย์สินได้ เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา

กรณีความผิดทางแพ่ง บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล อาจต้องเสียเงินได้ใน ๒ กรณี

กรณีแรก เงินเพิ่มเนื่องจากความผิดพลาดเกี่ยวกับแบบแสดงรายการและการไม่ยื่นแบบแสดงรายการ

(๑) ถ้ายื่นแบบแสดงรายการไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง หรือไม่บริบูรณ์ เจ้าพนักงานประเมินอาจเรียกเก็บเงินเพิ่มเป็นจำนวนร้อยละ ๒๐ ของภาษีที่ประเมินเพิ่มขึ้น (ตามมาตรา ๒๒) เช่นเดียวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(๒) ถ้ายื่นแบบแสดงรายการ เจ้าพนักงานประเมินอาจเรียกเก็บเงินเพิ่มเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนภาษีอากร มาตรา ๒๒ เช่นเดียวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เงินเพิ่มตาม (๑) และ (๒) นี้อาจลดได้ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ๑๒๐/๒๕๑๓ เช่นเดียวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(๓) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีจากฐานรายรับจากกิจการขนส่งระหว่างประเทศ ถ้าไม่ลงรายการหรือลงรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ตรงความจริงในบัญชีหรือบันทึกกำหนดให้ทำตามมาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๔ ทวิ เจ้าพนักงานประเมินอาจสั่งให้เสียเงินเพิ่ม ๒ เท่า ของจำนวนภาษีที่ขาด (ตามมาตรา ๑๑(๒))

(๔) ในกรณีที่มีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเลิกกัน ถ้าผู้ชำระบัญชีและผู้จัดการไม่แจ้งให้เจ้าพนักงานประเมินทราบการเลิกภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เจ้าพนักงานรับจดทะเบียนเลิก เจ้าพนักงานประเมินอาจสั่งให้เสียเงินเพิ่ม ๒ เท่า ของจำนวนภาษีที่ต้องเสีย (มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง)

เงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ ตามมาตรา ๒๒ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน "มาตรา ๒๒ ในการประเมินตามมาตรา ๒๐ หรือ ๒๑ ผู้ต้องเสียภาษีต้องรับผิดชอบปรับหนึ่งเท่าของจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระอีก"

เงินเพิ่ม ๒ เท่า ตามมาตรา ๒๒ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน "มาตรา ๒๒ เว้นแต่บัญชีไว้เป็นอย่างอื่นในลักษณะนี้ในการประเมินตามมาตรา ๒๔ หรือ มาตรา ๒๕ ผู้ต้องเสียภาษีต้องรับผิดชอบปรับอีกสองเท่าของจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระ"

กรณีที่สอง เงินเพิ่มเนื่องจากการชำระภาษีเกินกำหนด

(๑) ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีและมีภาษีที่ต้องเสีย แต่ไม่ชำระพร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการ ต้องเสียเงินเพิ่มร้อยละ ๒๐* (มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๗)

* เงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ ตามมาตรา ๖๗ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๒๕ มาตรา ๑๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๖๗ เงินภาษีที่บุคคลใดจะต้องเสียหรือนำส่งตามบทบัญญัติในหมวดต่าง ๆ แห่ง ลักษณะนี้เกี่ยวกับภาษีอากรประเมิน ให้เสียหรือนำส่งภายในเวลาที่บัญญัติไว้ในหมวดนั้น ๆ ถ้าไม่เสียหรือไม่นำส่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้บุคคลนั้นเสียเงินเพิ่ม ร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือน หรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องเสียหรือนำส่งโดยไม่รวมเบี้ยปรับ

ในกรณีที่อธิบดีคือผู้มีสิทธิขยายกำหนดเวลาชำระภาษี และได้มีการชำระภาษีภายในกำหนดเวลาที่ขยายให้ นั้น เงินเพิ่มตามวรรคหนึ่งให้ลดลงเหลือร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือน หรือเศษของเดือน

สำหรับเงินภาษีที่เจ้าพนักงานประเมินแจ้งให้เสีย ถ้าไม่มีบทบัญญัติในหมวดต่าง ๆ กำหนดเวลาไว้เป็นอย่างอื่น ๆ ให้เสียหรือนำส่งภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งจำนวนเงินภาษีและถ้าไม่เสียหรือนำส่ง ต้องเสียเงินเพิ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

การคำนวณเงินเพิ่มเติมวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลายื่นรายการ หรือนำส่งภาษีจนถึงวันชำระหรือวันนำส่งภาษี และมีให้เกินจำนวนภาษีที่ต้องเสียหรือนำส่ง"

(๒) ใ้รับแจ้งการประเมินแล้วไม่นำเงินภาษีไปชำระภายใน ๓๐ วัน นับ
แต่วันใ้รับแจ้งการประเมิน ต้องเสียเงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ (มาตรา ๒๗)

เงินเพิ่มตาม (๑) และ (๒) อาจลดลงในกรณีต่าง ๆ ใ้เช่นเกี่ยวกับภาษี
เงินใ้บุคคลธรรมดา

ทางอาญา

ใ้รับโทษเช่นเดียวกับภาษีเงินใ้บุคคลธรรมดา ตามที่ใ้กล่าวมาแล้วใน
เรื่องภาษีเงินใ้บุคคลธรรมดา

เงินเพิ่มร้อยละ ๒๐ ตามมาตรา ๒๗ ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่ม
เติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๒ และใ้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๗ เงินภาษีใ้บุคคลใ้จะต้องเสียหรือนำส่งตามบทบัญญัติในหมวด
ต่าง ๆ แห่ง ลักษณะนี้เกี่ยวกับภาษีอากรประเมิน ให้เสียหรือนำส่งภายในเวลาตามที่บัญญัติ
ไว้ในหมวดนั้น ๆ ถ้าไม่เสียหรือนำส่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวใ้บุคคลนั้นเสียเงิน
เพิ่ม ร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือน หรือเศษของเดือนของเงินภาษีใ้ที่ต้องเสียหรือนำส่งโดยไม่รวม
เบี้ยปรับ

ในกรณีที่อธิบดีอนุมัติให้ขยายกำหนดเวลาชำระภาษี และใ้มีการชำระภาษี
ภายในกำหนดเวลาที่ขยายใ้ให้ นั้น เงินเพิ่มตามวรรคหนึ่งใ้ลดลงเหลือร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือน
หรือเศษของเดือน

สำหรับเงินภาษีใ้เจ้าพนักงานประเมินแจ้งใ้เสีย ถ้าไม่มีบทบัญญัติในหมวด
ต่าง ๆ กำหนดเวลาใ้เป็นอย่างอื่น ๆ ให้เสียหรือนำส่งภายในสามสิบวันนับแต่วันใ้รับแจ้ง
จำนวนเงินภาษีและถ้าไม่เสียหรือนำส่ง ต้องเสียเงินเพิ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

การคำนวณเงินเพิ่มใ้วรรคหนึ่งและวรรคสองใ้เริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลา
ยื่นรายการ หรือนำส่งภาษีจนถึงวันชำระหรือวันนำส่งภาษี แต่ใ้ใ้เกินจำนวนภาษีใ้ที่ต้องเสีย
หรือนำส่ง"

การยักทรพย

กระทำไ้เช่นเดียวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามที่ไ้กล่าวมาแล้วใน
เรื่องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การหาข้อยุติในจำนวนภาษีที่คงเสีย

ให้ไ้ไ้ความหลักเกณฑ์ไ้กล่าวไว้ในบทของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.

ศูนย์วิทยพัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พาณิชย์การค้า

พาณิชย์การค้าตามประมวลรัษฎากร เป็นภาษีที่เก็บจากสินค้าและบริการที่มีฐานกว้าง ครอบคลุมกิจการขายสินค้าและการให้บริการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพราะนอกจากการขายของซึ่งเป็นฐานที่สำคัญที่สุดแล้ว ยังครอบคลุมถึงกิจการอื่น ๆ ทั้งแต่กิจการโรงเลื่อย นายหน้าตัวแทน จนถึงการธนาคารและการประกันภัย ฯลฯ

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีการค้า

ได้แก่ผู้ประกอบการค้า (ตามมาตรา ๘๗) ซึ่งมีรายรับจากการประกอบกิจการค้า และรายรับนั้นไม่ได้รับการยกเว้นภาษีการค้า

ผู้ประกอบการค้าตามประมวลรัษฎากร แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ผู้ประกอบการค้าตามบัญชีอัตราภาษีการค้า
 ๒. ผู้ประกอบการค้าตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร (กฎหมายถือให้เป็นผู้ประกอบการค้า)
๑. ผู้ประกอบการค้า ตามบัญชีอัตราภาษีการค้า มีองค์ประกอบ ๓ ประการ
- ๑.๑ ต้องเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล คณะบุคคล หรือลักษณะซึ่งเข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้า (ช่องที่ ๑) คือเป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขายทอดแรก ผู้ขายทุกทอด ผู้ประกอบกิจการ ผู้รับจ้าง ผู้ให้เช่า นายหน้าตัวแทนผู้ทอดตลาด หรือผู้ให้บริการ ผู้ขาย ผู้รับประกันภัย
 - ๑.๒ ต้องประกอบการค้า ในราชอาณาจักร และ
 - ๑.๓ ต้องเป็นการค้าตามประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราภาษีการค้า (ช่องที่ ๑) คือประเภทการขายของ โรงสีและโรงเลื่อย การขายหลักทรัพย์ ธนาคารและประกันภัย การรับจ้างทำของ การให้เช่าทรัพย์สิน การคลังสินค้า โรงแรมและภัตตาคาร โรงรับจำนำ นายหน้าตัวแทน การค้าอสังหาริมทรัพย์ และการประกันภัย

๒. ผู้ประกอบการค้าตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร (กฎหมายถือให้เป็นผู้ประกอบการค้า

๒.๑ การนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าตามประเภทการค้า • แห่ง บัญชีอัตราการค้าไม่ว่าเพื่อการใด

๒.๒ การที่ผู้นำเข้าโอนกรรมสิทธิ์หรือโอนการครอบครอง ซึ่งสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีการค้าตามมาตรา ๑๔ ทรี (๑๑) หรือนำสินค้านั้นไปใช้ในการใด ๆ ที่มีใช้การผลิตของตนเอง

๒.๓ การค้าหรือกักแปลง หรือจัดให้ผู้อื่นกักแปลงสิ่งใด ให้เข้าลักษณะเป็นสินค้าตามประเภทการค้า • ชนิด ๑ แห่งบัญชีอัตราภาษีการค้าโดยมิใช่เพื่อขาย แต่ทั้งนี้มิให้รวมถึงผลงานของผู้ประดิษฐ์คนควา ซึ่งมีใช้ผลิตขึ้นเพื่อขาย

๒.๔ ในกรณีการขายหักทรัพย์สินตามประเภทการค้า • ให้ถือว่าสมาชิกเป็นผู้ประกอบการค้า

๒.๕ กรณีที่อธิบดีกรมสรรพากร โดยอนุมัติรัฐมนตรีประกาศให้บุคคลใดที่เป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขายทอดหนึ่งทอดใด หรือทุกทอด ซึ่งสินค้าตามที่กำหนด แต่ไม่เป็นผู้ที่บัญชีอัตราการค้าระบุให้เสียภาษีการใช้โดยเฉพาะมีหน้าที่เสียภาษี (มาตรา ๑๔)

ฐานภาษีการค้า

ฐานภาษีการค้า หมายถึงรายรับ รายรับ มีบทนิยามไว้ในมาตรา ๑๔ แห่งประมวลรัษฎากร หมายความว่า เงินทรัพย์สิน ค่าตอบแทนหรือประโยชน์ใด ๆ อันมีมูลค่าที่ได้รับหรือพึงได้รับ ไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักร เนื่องจากการประกอบการค้า บทนิยามที่ใดกล่าวมาแล้วข้างต้น หมายความว่ารายรับโดยทั่วไป หากกฎหมายมิได้กำหนดวิธีการคำนวณรายรับไว้เป็นอย่างนั้นแล้วก็ต้องคำนวณตามบทนิยาม ส่วนรายรับของการประกอบการค้าที่กฎหมายได้กำหนดความหมายของรายรับไว้เป็นกรณีพิเศษ ประกอบด้วย

๑. รายรับจากการค้าประเภทโรงสีและโรงเลื่อย หมายความว่า

๑.๑ เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใด ๆ อันมีมูลค่าที่
ได้รับหรือพึงได้รับจากการขายผลิตภัณฑ์แล้ววัตถุประสงค์พลอยได้จากการสีข้าวหรือเลื่อยไม้

๑.๒ มูลค่าของผลิตภัณฑ์และวัตถุประสงค์พลอยได้ในวันที่ทำการรับจ้างสีข้าว
หรือเลื่อยไม้เสร็จซึ่งผลิตภัณฑ์และวัตถุประสงค์พลอยได้มิใช่เป็นของผู้ประกอบการค้า

๒. รายรับจากการค้าประเภทโรงรับจำนำ หมายความว่า

๒.๑ คอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม

๒.๒ เงินทรัพย์สิน ค่าตอบแทนหรือประโยชน์ใด ๆ อันมีมูลค่าที่
รับจากการขายของที่จำนำหลุดเป็นสิทธิ

๓. รายรับจากการค้าประเภทการธนาคาร

๓.๑ คอกเบี้ย ส่วนลด ค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่เรียกเก็บ

๓.๒ กำไรก่อนหักรายจ่ายใด ๆ จากการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายเงิน
ตรา การออกซื้อหรือขายตั๋วเงิน หรือการส่งเงินไปนอก

๔. รายรับจากการค้าประเภทประกันภัย

๔.๑ ในกรณีประกันชีวิต หมายความว่า คอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม
หรือค่าบริการในการกู้ยืมเงิน ยกเว้นค่าเบี้ยประกันชีวิต ไม่ถือเป็นรายรับ

๔.๒ ในกรณีการรับประกันอย่างอื่น ๆ หมายความว่า เบี้ยประกัน
หรือเงินอื่น ๆ ที่ผู้รับประกันเรียกเก็บ เว้นแต่เบี้ยประกันภัยส่วนที่ต้องคืนภายในเดือนที่
เก็บ และเบี้ยประกันภัยที่ได้รับจากการรับประกันต่อ ซึ่งผู้เอาประกันภัยได้เสียจากเบี้ย-
ประกันตามหมวดนี้

๕. ในกรณีที่ยกข้อยกเว้นมูลค่าตามมาตรา ๓๔ ครี รายรับหมายความว่า
"มูลค่าของสินค้าในวันผลิต หรือวันที่ได้รับอนุมัติแล้วแต่วันใดจะเป็นวันหลัง หรือมูลค่าของ
สินค้าในวันนำเข้าในราชอาณาจักร หรือวันส่งออกนอกราชอาณาจักร โดยให้ถือมูลค่าการ

ที่ส่งออก แต่ไม่รวมอากาศขาออก

๖. ในกรณีที่ยกเว้นโดยอนุมติรัฐมนตรี ประกาศให้ถือว่าเป็นผู้ประกอบการ ตามมาตรา ๓๔ วรรค ๒ (นอกจากสัตว์น้ำ) รายรับหมายความว่า "มูลค่าของสินค้าตาม ราคาตลาด"

๗. ในกรณีที่ขายสินค้าที่เป็นรถยนต์ รถจักรยานยนต์ น้ำมัน แร่ น้ำมัน เบนซิน น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล น้ำมันหล่อลื่น น้ำมันเบรค ซีเมนต์ สุกูรา และสินค้า ตามที่อธิบดีได้ประกาศระบุตามมาตรา ๓๔ รายรับหมายความว่า "มูลค่าของ สินค้านั้น"

การยกเว้นภาษีการค้า

กฎหมายได้กำหนดยกเว้นให้แก่งานบางประเภทและรายรับบางประเภท ตาม

๑. ยกเว้นตามประมวลรัษฎากร
๒. ยกเว้นตามพระราชกฤษฎีกา
๓. ยกเว้นตามคำสั่งของคณะปฏิวัติ
๔. ยกเว้นตามประกาศกระทรวงการคลัง
๕. ยกเว้นตามกฎหมายอื่น

อัตรากำหนดการค้า

ส่วนใหญ่เป็นอัตรากำหนดที่ และมีจำนวนอัตรากำหนดมากมาย ตั้งแต่ ๑๐% ถึง ๕๐% การขายหลักทรัพย์เป็นประเภทการค้าที่เสียภาษีค่าที่สุก ๑๐% และประเภทการขาย ของชนิด ๔ รถยนต์นั้นเสียถึง ๕๐% และมีอัตรากำหนดน้อยกว่า ๒ ลักษณะด้วยกัน ลักษณะแรก โฉลกกิจการโรงแรมและภัตตาคาร ๗ (ข) จะเก็บจากยอดขายรับ ๓๐,๐๐๐ บาทแรกในอัตรา ๑๐% และส่วนที่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท จะเก็บในอัตรากำหนดร้อยละ ๑๕ ลักษณะที่สอง กิจการโรงแรมและภัตตาคาร ๗ (ง) จะเก็บจากยอดขายรับ ๕,๐๐๐ บาท

ในอัตรา ๒.๐๐ % และส่วนที่เกิน ๕,๐๐๐ บาท จะเก็บในอัตรา ๓.๕ % รายละเอียดแต่ละอัตราภาษีการค้า จะปรากฏอยู่ในช่องที่ ๔ ของบัญชีอัตราภาษีการค้า

วิธีการเสียภาษีการค้า

๑. เสียภาษีโดยการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย
๒. เสียโดยยื่นแบบแสดงรายการประเมินตนเอง
๓. เสียโดยเจ้าพนักงานประเมินทำการประเมินเรียกเก็บ
๔. เสียภาษีการค้าเป็นการเหมา

๑. เสียภาษีโดยการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย

ตามประมวลรัษฎากรว่าด้วยภาษีการค้า กำหนดให้มีการหักภาษีการค้าไว้ ณ ที่จ่ายใน ๒ กรณี ดังต่อไปนี้

๑.๑ กรณีผู้อยู่นอกราชอาณาจักร มีสาขาในราชอาณาจักร ส่งสินค้าเข้าในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะผ่านสาขาหรือไม่ก็ตามให้แก่ผู้ซึ่งเป็นผู้ได้รับยกเว้นภาษีการค้า ตามมาตรา ๓๕ ทวิ (กิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีการค้า) หรือเป็นรัฐวิสาหกิจที่ไ้รับยกเว้นภาษีการค้าตามกฎหมายว่าด้วยรัฐวิสาหกิจนั้น ให้ถือว่าผู้อยู่นอกราชอาณาจักร และสาขา เป็นผู้นำเข้า

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๒๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๕ สดกรส ในกรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลอื่น ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชันนิติบุคคล เป็นผู้จ่ายค่าจ้างทำของให้แก่ผู้รับจ้าง ซึ่งเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศและมีหน้าที่เสียภาษีการค้า ตามประเภทการค้า ๔ ชนิด ๑ แห่งบัญชีอัตราภาษีการค้า ให้ผู้จ่ายเงินหักภาษีการค้าจากเงินที่จ่ายในอัตราตามบัญชีอัตราภาษีการค้ารวมทั้งภาษีตามกฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาล กฎหมายว่าด้วยสุขาภิบาลหรือกฎหมายว่าด้วยรายได้จังหวัด ทั้งนี้ให้นำความในมาตรา ๓๕ ปีพรศ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม"

ในกรณีนี้กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ส่งตามวรรคก่อนมีหน้าที่หักภาษีการค้า จากเงินที่จ่ายชำระ ราคาสินค้าตามอัตราภาษีการค้า สำหรับสินค้านั้นแล้วนำส่งพร้อมกับ ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีการค้า ตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่อเจ้าพนักงาน ณ สถานที่และ ภายในกำหนดเวลาเช่นเกี่ยวกับการชำระภาษีการค้า (โดยทั่วไปได้แก่การชำระและยื่น แบบแสดงรายการต่อสมุหบัญชีอำเภอ ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือน) มาตรา ๓๘ จตุตศ

จุดมุ่งหมายของมาตรานี้เพื่อกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าที่ส่งสินค้าเข้า ในราชอาณาจักรจะต้องรับผิดชอบเสียภาษีการค้าเมื่อมีการส่งสินค้าให้แก่ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้น ภาษีการค้า ไม่ว่าจะ เป็นเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ

๑.๒ กรณีรัฐบาล องค์การของรัฐบาล หรือเทศบาล สุขาภิบาล หรือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จ่ายค่าจ้างทำของให้แก่ผู้รับจ้างซึ่งต้องเสียภาษีการค้าตามประ เภทการค้า ๔ ชนิด ๑ แห่งบัญชีอัตราภาษีการค้า มาตรา ๓๘ บัณฑิต

๒. เสียโดยยื่นแบบแสดงรายการประเมินตนเอง

ในการประเมินตนเอง ผู้ประกอบการค้ามีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ, แสดงประ เภทของชนิดการค้า อัตราภาษีที่ต้องเสียและจำนวนภาษีที่ต้องเสีย และในขณะ เดียวกันจะต้องชำระภาษีการค้าที่ต้องเสียพร้อมการยื่นแบบแสดงรายการนั้น

๒.๑ การยื่นแบบแสดงรายการ

ผู้ประกอบการค้ามีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการค้าตามแบบที่อธิบดี กำหนดเป็นรายเดือนภาษี ไม่ว่าจะ มีรายรับในเดือนหรือไม่ก็ตาม (มาตรา ๔๔)

ในกรณีที่ผู้ประกอบการค้าตาย หรือเป็นคนที่ไร้ความสามารถหรือ เสมือนไร้ความสามารถ ผู้จัดการมรดก ทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก ผู้อนุบาล หรือพิทักษ์แล้วแต่กรณี มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการค้าและกรณีผู้ประกอบการค้าเป็นบริษัท กรรมการผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการ มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการค้าในนามบริษัท นอก- จากนั้น กฎหมายยังได้กำหนดหน้าที่ยื่นแบบแสดงการค้าในกรณีอื่น ๆ อีก (เช่น มาตรา ๔๔ จัตวา ๔๔ เบญจ และมาตรา ๔๔ ฉ)

แบบแสดงรายการค่าให้ยื่นต่อเจ้าพนักงาน ๗ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ ซึ่ง
ซึ่งสถานการค่าตั้งอยู่ที่กองคลัง กรมสรรพากร ในกรณีที่ยู่ประกอบการมีสถานการค่า
หลายแห่ง การยื่นแบบแสดงรายการนี้ให้แยกยื่น ๗ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ ซึ่งสถานการค่า
แต่ละแห่งตั้งอยู่ แต่ผู้ประกอบการค่าอาจยื่นคำร้องต่ออธิบดีกรมสรรพากรขอยื่นแบบแสดง
รายการค่ารวมกัน ๗ กรมสรรพากร (หรือที่ว่าการอำเภอแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ (มาตรา
๔๕))

(คำว่า "สถานการค่า") หมายความว่า สถานที่ซึ่งผู้ประกอบการค่าใช้
ประกอบการค้าเป็นประจำ และหมายความรวมถึงสถานที่ซึ่งใช้เป็นที่ทำการผลิตหรือเก็บสิน
ค้า เป็นประจำด้วย ถ้าผู้ประกอบการค่าไม่มีสถานการค่าดังกล่าว ให้ถือว่าที่อยู่อาศัยของ
ผู้ประกอบการค่านั้นเป็นสถานการค่า ถ้ามีที่อยู่อาศัยหลายแห่ง ผู้ประกอบการค่าต้องเลือก
ที่อยู่อาศัยแห่งหนึ่งเป็นสถานการค่า (มาตรา ๓๗) บทนิยาม "สถานการค่า"

แบบแสดงรายการการค้าสำหรับรายรับในเคื่อนภาษี (เคื่อนปกติ) ใค ต้อง
ยื่นภาษีในวันที่ ๑๕ ของเคื่อนถัดไป

ขอยกเว้น

(๑) ในกรณีต่อไปนี้ไม่ต้องยื่นแบบแสดงรายการ เป็นรายเคื่อนตามหลักทั่วไป
แต่ต้องยื่นเป็นรายครั้งที่มีรายรับ (ตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง)

(ก) การนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าตามประเภทการค้า ๑
แห่งบัญชีอัตราภาษีการค้าไม่ว่าเพื่อการใด ๆ

(ข) การที่ผู้นำเข้าโอนกรรมสิทธิหรือโอนการครอบครอง ซึ่งสินค้าที่
ได้รับยกเว้นภาษีการค้าเพราะสินค้านั้นเป็นเครื่องจักรหรือส่วนประกอบเครื่องจักร หรือ
ส่วนประกอบเครื่องจักรที่นำเข้าเพื่อใช้ในการผลิตของตนเองตามมาตรา ๓๕ ตรี (๑๑)
หรือนำสินค้านั้นไปใช้ในการใด ๆ ซึ่งมีใช้การผลิตของตนเอง

(ค) การทำหรือคักแปลงหรือจัดให้ผู้อื่นทำหรือคักแปลงสิ่งใด ๆ ให้
เข้าเป็นลักษณะเป็นรถยนต์นั่ง หรือรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน ๑๐ คน (เช่นการคัก
แปลงรถแวนให้เป็นรถยนต์นั่ง) โดยไม่ใช่เพื่อขาย

(๒) ในกรณีผู้นำเข้าและผู้ส่งออกเป็นปกติชู้ระ ต้องยื่นแบบแสดงรายการค่า เป็นรายครั้งที่นำเข้าหรือส่งออกต่อเจ้าพนักงานศุลกากร ณ ที่ทำการศุลกากรที่มีการผ่านพิธี การศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกนั้น แต่หากเกินไคไม่มีการนำเข้าหรือส่งออก ต้องยื่นแบบแสดงรายการตามหลักทั่วไปข้อ ๒.๑ โดยลงรายการว่า "ไม่มีรายรับ" โดย ยื่น ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่หรือที่กองคลัง กรมสรรพากร

(๓) กรณีการให้เช่าทรัพย์สินที่มีชื่อสิ่งทวรมิตรพษตามประเภทการค้า ๕ แห่ง บัญชีอัตราภาษีการค้าเฉพาะที่มีสัญญาให้เช่าเครื่องเรือนและของใช้ที่ใช้เป็นประจำ อยู่กับโรงเรือนที่ให้เช่า อธิบดีกรมสรรพากรได้อนุมัติให้ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี ปีละครั้ง ภายในวันที่ ๑๕ มกราคมของปีถัดไป (หนังสือกรมสรรพากรที่ ๑๕๓๓๔/๐๔ ลง วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๔)

๒.๒ การชำระภาษี

ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการต้องชำระภาษีพร้อมกับกำรยื่นแบบ แสดงรายการนั้น (มาตรา ๔๖)

แม้ผู้ประกอบการค้าจะต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีการค้า ผู้ประกอบการค้าอาจจะไม่ต้องเสียภาษีในกรณีต่อไปนี้

(๑) ผู้ประกอบการค้ามีรายรับรวมกันในเดือนภาษีใดไม่ถึง ๒,๐๐๐.- บาท ไม่ต้องเสียภาษีการค้าสำหรับเดือนภาษีนั้น (มาตรา ๓๔ ตรี (๑๒))

(๒) ถ้าภาษีการค้าในเดือนภาษีใดมีจำนวนไม่ถึง ๑๕ บาท ไม่ ต้องเสียภาษีสำหรับเดือนภาษีนั้น (มาตรา ๔๖ จัตวา)

ขอยกเว้นตาม (๑) และ (๒) ไม่ใช้บังคับในกรณีสินค้าที่นำเข้า หรือส่งออก

๓. เสียโดยเจ้าพนักงานประเมินเท่าการประเมินเรียกเก็บ

เหตุแห่งการประเมิน เจ้าพนักงานประเมินเมื่ออำนาจประเมินเรียกเก็บ ภาษีการค้ารวมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่มภาษีการค้าได้ เมื่อ

(๑) ปรากฏว่าเจ้าพนักงานประเมินว่าผู้ประกอบการค้ามิได้ยื่นแบบ แสดงรายการการค้าภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

(๒) เจ้าพนักงานประเมินพิจารณาเห็นว่าผู้ประกอบการค้ายื่นแบบแสดงรายการค่าไว้ไม่ถูกต้อง หรือมีข้อผิดพลาด ทำให้จำนวนภาษีที่ต้องเสียคลาดเคลื่อนไปหรือ

(๓) ผู้ประกอบการค้าหรือผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการค่าแทนผู้ประกอบการค้า ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียก หรือไม่ยอมตอบคำถามของเจ้าพนักงานประเมิน โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือไม่แสดงหลักฐานเพื่อกำหนดภาษี (มาตรา ๔๗)

อำนาจเจ้าพนักงานประเมิน

(๑) จัดทำรายการลงในแบบแสดงรายการค่าตามหลักฐานที่เห็นว่าถูกต้อง เมื่อผู้ประกอบการค้ามิได้ยื่นแบบแสดงรายการค่า

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมรายการในแบบแสดงรายการค่า หรือในเอกสารอื่นที่ยื่นประกอบการแสดงรายการค่าเพื่อให้ถูกต้อง

(๓) กำหนดราคาขายของสินค้าโดยเทียบเคียงกับรายการขายในวันเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันของสินค้าประเภทชนิดเดียวกันตามมาตราที่อาจเทียบเคียงกันได้ หรือโดยเทียบเคียงกับราคาตลาดโลก

(๔) กำหนดรายรับจากการให้เช่าทรัพย์สินโดยเทียบเคียงกับค่าเช่าทรัพย์สินนั้น สมควรให้เขาได้ตามปกติ

(๕) กำหนดรายรับซึ่งผู้ประกอบการค้าได้ ในกรณีที่ผู้ประกอบการค้าได้ขายสินค้าไปในราคาที่ต่ำกว่าราคาอันสมควรจะขายได้ เพราะผู้ประกอบการค้ากับผู้ซื้อมีการควบคุมหรือมีความสัมพันธ์กันในบ้านทุนหรือคานการกิจการ

(๖) กำหนดราคาทรัพย์สินหรือค่าบริการตามราคาตลาดในการรับโอนหรือค่าบริการ เมื่อการโอนทรัพย์สินหรือบริการ ใหนักั้นไม่มีค่าตอบแทน หรือมีค่าตอบแทนต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๗) กำหนดรายรับโดยพิจารณาถึงฐานะความเป็นอยู่หรือพฤติการณ์ของผู้ประกอบการค้าหรือสติการการค้าของผู้ประกอบการค้าเอง หรือของผู้ประกอบการค้าอื่นที่ทำการกิจการทำนองเดียวกัน หรือพิจารณาจากหลักเกณฑ์อื่นอันอาจแสดงรายรับได้โดยสมควร

(๘) ประเมินภาษีตามที่รู้เห็นหรือพิจารณาว่าถูกต้อง เมื่อมีกรณีความมาตรา ๔๙(๓) (กรณีไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือไม่ยอมตอบคำถามของเจ้าพนักงานประเมิน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร โดยไม่จำต้องปฏิบัติตาม (๑) ถึง (๗) ก็ไต่ มาตรการ ๔๙ ทวิ

อำนาจการออกหมายเรียกการตรวจสอบ เพื่อทำการประเมิน (การคำนวณ การตามมาตรา ๔๙ ตามมาตรา ๔๙ ทวิ และมาตรา ๔๙ จัตวา) เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกบุคคลผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการค่า หรือพยาน, กับมีอำนาจสั่งให้บุคคลเหล่านี้ให้นำบัญชี เอกสารหรือหลักฐานอันอันควรแก่เรื่องมาตรวจสอบได้ส่วนใด ก็จะขอให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน นับแต่วันได้รับหมายเรียก (มาตรา ๔๙ ครี)

กำหนดเวลาประเมิน การประเมินให้กระทำไต่ภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) หาปี นับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการค่าหรือวันที่ยื่นแบบแสดงรายการค่า แล้วแต่วันใดจะเป็นวันหลัง ถ้ามีการยื่นแบบแสดงรายการค่า

(๒) สิบปี นับแต่วันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการค่าในกรณีที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการค่า มิได้ยื่นแบบแสดงรายการค่า หรือยื่นแบบแสดงรายการค่าโดยเท็จ โดยมีเจตนาหลีกเลี่ยงการเสียภาษีความหมายนี้ (ภาษีการค้า) หรือยื่นแบบแสดงรายการค่าโดยแสดงรายรับขาดไปเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าของยอดรายรับที่แสดงในแบบแสดงรายการค่า (มาตรา ๔๘ ทวิ)

วิธีการประเมิน เมื่อเจ้าพนักงานประเมินภาษีแล้ว ต้องแจ้งการประเมินเป็นหนังสือไปยังผู้ประกอบการค่า การประเมินภาษีกรณีผู้ประกอบการค่าอาจจะอุทธรณ์การประเมินก็ไต่ เว้นแต่การประเมินกรณีผู้ประกอบการค่าไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกของเจ้าพนักงานประเมินโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือไม่สามารแสดงหลักฐาน หรือคำนวณภาษีไต่ จึงห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน (มาตรา ๔๘)

๔. การเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา

ผู้ประกอบการค้ารายย่อย ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้ว อาจเสียภาษีการค้าเป็นงวดก็ได้ ไม่ต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเป็นรายเดือน

ผู้ประกอบการค้ารายย่อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีดังนี้

- (๑) ผู้ประกอบการค้าแผงลอย
- (๒) ผู้ประกอบการค้าที่ไม่เคยมีรายรับในเดือนใด ถึง ๓๐,๐๐๐.-

ผู้ประกอบการค้าที่มีลักษณะดังกล่าว ถ้าประสงค์จะเสียภาษีการค้าเหมาเป็นงวด ต้องยื่นคำร้องต่ออธิบดี ถ้ามีสถานการค้าอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งอธิบดีมอบหมาย ถ้ามีสถานการค้าอยู่ในจังหวัดอื่น คำร้องดังกล่าวนี้จะมีคณะกรรมการพิจารณาเสนอต่ออธิบดี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เมื่ออธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายได้พิจารณาแล้ว อาจสั่งให้ผู้ประกอบการค้ารายนั้นเสียภาษีการค้าตามจำนวนที่กำหนดเป็นรายปี หรือรายงวด ๓ เดือน หรือเวลาอื่นก็ได้ ตามปกติจะกำหนดเป็นรายปี (มาตรา ๔๖ ทวิ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒๑ พ.ศ.๒๕๕๔)

ขอปฏิบัติพิเศษสำหรับผู้ประกอบการค้า ผู้ประกอบการค้ามีหน้าที่พิเศษดังนี้

๑. การจดทะเบียน

๑.๑ ผู้มีหน้าที่จดทะเบียน

ผู้มีหน้าที่จดทะเบียนการค้า ได้แก่ผู้ประกอบการค้าตามที่กำหนดในบัญชีอัตราภาษีการค้า (มาตรา ๔๐ วรรคแรก) ทั้งนี้ เว้นแต่

(ก) ผู้ประกอบการค้าซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้ประกอบการค้าตามที่กำหนดไว้ใน

- ๑) มาตรา ๓๕ ทวิ (๑) (การนำเข้า ซึ่งสินค้าไม่ว่าเพื่อการใด ๆ
- ๒) มาตรา ๓๕ ทวิ (๔) (ผู้นำเข้าโอนกรรมสิทธิ์ ซึ่งสินค้า

เครื่องจักรที่ได้รับยกเว้นภาษี) และ

๓) มาตรา ๓๔ ทวิ (๕) (การค้ำหรือคักแปลงสินค้าให้เป็น
รถยนต์หนึ่ง)

๔) มาตรา ๓๔ เบญจ (สินค้านำเข้าได้รับยกเว้นภาษีความ
กฎหมายส่งเสริมการลงทุน ถ้าภายหลังสินค้านั้นต้องเสีย
อากร ให้ถือว่าขายสินค้าในวันรับผิดเกิดขึ้น และ

(ข) ผู้ประกอบการค้า ตามประเภทการค้า ๕ (การให้เช่าทรัพย์สิน)
ซึ่งให้เช่าทรัพย์สินที่มีข้อสังหาริมทรัพย์ เฉพาะเครื่องเรือนและของใช้ประจำอยู่กับโรง-
เรือน และที่ให้เช่านั้น (มาตรา ๔๐ ทวิ)

๑.๒ การยื่นคำขอจดทะเบียนการค้า

(๑) ผู้ประกอบการค้าต้องยื่นคำขอจดทะเบียนการค้า
ตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด (แบบ ภ.ค.๑) ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันใ
บังคับบัญญัติในหมวดว่าด้วยภาษีการค้า (๑ ก.ย.๒๕๐๔) หรือวันเริ่มประกอบการค้าแล้ว
แต่วันใดจะเป็นวันหลัง (มาตรา ๔๐ วรรคแรก)

(๒) ถ้าผู้ประกอบการค้ามีสถานการค้าหลายแห่งให้แยก
ยื่นคำขอจดทะเบียนการค้าเป็นรายสถานการค้า (มาตรา ๔๐ วรรคสอง)

(๓) การยื่นคำขอจดทะเบียนการค้า ถ้าผู้ประกอบการค้า
มีสถานการค้าอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนการค้าต่ออธิบดี กรม
สรรพากร หรือ ๗ ที่ว่าการอำเภอท้องที่สถานการค้าตั้งอยู่ (มาตรา ๔๐ ทวิ วรรคแรก)
ผู้ประกอบการค้าที่มีสถานการค้าอยู่ในเขตจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอจดทะเบียน-
การค้าต่อสรรพากรจังหวัด ๗ ที่ทำการสำนักงานสรรพากรจังหวัด หรือ ๗ ที่ว่าการ
อำเภอท้องที่ที่สถานการค้าตั้งอยู่ (มาตรา ๔๐ ทวิ วรรคสอง)

๑.๓ การทำบัญชีมูลค่าสินค้า

ประมวลรัษฎากรโลกกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าตามประเภทร
ค้า ๑. และประเภทการค้า ๒. แห่งบัญชีอัตราภาษีการค้า ทำบัญชีมูลค่าสินค้าตามแบบที่อธิบดี

กำหนด แสดงรายการปริมาณสินค้าซึ่งมีอยู่ โคนมา และจำหน่ายไปเป็นรายวัน รายการในบัญชีดังกล่าวนี้ต้องลงให้เสร็จภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่โคมมาหรือจำหน่ายไปแต่ละครั้ง ซึ่งสินค้านั้น (มาตรา ๔๓ ทวิ วรรคหนึ่ง)

แบบแสดงรายการ เพื่อเสียภาษีการค้าของผู้ประกอบการค้า

(๑) กรณียื่นแบบแสดงรายการค้าประจำเดือน ให้ยื่นแบบแสดงรายการค้า (ภ.ค. (พ) ๔) ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไปพร้อมกับชำระภาษี (ถ้ามี)

(๒) กรณีเสียภาษีการค้าเท่าให้ผู้ประกอบการค้ารายย่อยยื่นคำร้องขอเสียภาษีการค้า (ภ.ค. ๑๔) ล่วงหน้าไม่เกินเดือนธันวาคมของปีก่อนปีที่ยื่นเสียภาษีการค้าเท่านั้น

การบังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ผู้ประกอบการค้าที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร อาจต้องโทษทางอาญาสูงค่าความหนักเบาแห่งการกระทำผิด และในกรณีที่ไม่ชำระภาษีตามการประเมินของเจ้าพนักงาน อาจถูกยึดทรัพย์สินได้ เช่นเดียวกับภาษีเงินได้ นอกจากนี้มีการลงโทษทางการเงิน โดยเรียกเก็บเพิ่มจากตัวเงินภาษีแท้ ๆ ซึ่งแยกออกได้เป็น ๒ ประการ ประการแรกเป็นการเรียกเก็บเงินเพิ่มขึ้นเพราะการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติ ว่าควยแบบแสดงรายการค้า อันมีผลทำให้เสียภาษีน้อยกว่าที่ควรจะเสีย ซึ่งกฎหมายประมวลรัษฎากรเรียกว่า "เบี้ยปรับ" ประการที่สองได้แก่เงินเพิ่มเนื่องจากการชำระภาษีเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายประมวลรัษฎากรกำหนด ซึ่งมีลักษณะเป็นดอกเบี้ย แต่กฎหมายประมวลรัษฎากรเรียกว่า "เงินเพิ่ม"

ทางแพ่ง

๑. เบี้ยปรับ (ตามมาตรา ๔๔)

การเรียกเก็บเบี้ยปรับ ประมวลรัษฎากรกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าเสียเบี้ยปรับในกรณีและตามมาตราต่อไปนี้

๑.๑ กรณีมิได้ยื่นคำขอจดทะเบียนการค้าตามมาตรา ๔๐ (ผู้ประกอบการค้าต้องมีการยื่นคำขอจดทะเบียนการค้า) หรือเมื่อถูกสั่งเพิกถอนใบทะเบียนการค้าตาม มาตรา ๔๒ ตรี (อธิบดีสั่งเพิกถอนใบทะเบียนการค้า) แล้วได้ประกอบการค้าโดยไม่มีใบ ทะเบียนการค้าให้เสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินภาษี ตลอดระยะเวลาที่ไม่ปฏิบัติตามบท บัญญัติดังกล่าว หรือเป็นเงินสองร้อยบาทต่อเดือนแล้วแต่อย่างไรจะมากกว่า (มาตรา ๔๕ (๑))

๑.๒ กรณีมิได้ยื่นแบบแสดงรายการค้าภายในกำหนดเวลาตามส่วน ๕ (แบบแสดงรายการค้า) ให้เสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินภาษี (มาตรา ๔๕ (๒))

๑.๓ กรณียื่นแบบแสดงรายการค้าไว้ไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด ทำให้ จำนวนภาษีต้องเสียคลาดเคลื่อนไป ให้เสียเบี้ยปรับอีกหนึ่งเท่าของเงินภาษีที่เสียคลาด- เคลื่อน (มาตรา ๔๕ (๓))

๑.๔ กรณีผู้ประกอบการค้ามีสินค้าเกินจากบัญชีคุมสินค้า, ซากจากบัญชี คุมสินค้าโดยไม่ทำหรือไม่ลงบัญชีคุมสินค้า ซึ่งตามมาตรา ๙๕ ทวิ (๖) ให้ถือว่าเป็นการ ขายให้เสียเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินภาษีจากรายรับของสินค้าที่ถือว่าขายนั้น (มาตรา ๔๕ (๔))

ข้อสังเกต สินค้าที่ซากหรือเกินหรือไม่ลงบัญชีคุมสินค้าที่กฎหมายให้ถือว่าได้ ขายไปนั้น ไม่รวมถึงสินค้าที่ได้เสียภาษีการค้าไว้แล้ว และถ้าเจ้าพนักงานประเมินตรวจนับ สินค้าได้ผลซากหรือเกินไปเท่าใด ก็คิดเบี้ยปรับเฉพาะจากรายรับของสินค้าส่วนที่ซากหรือ เกินไปเท่านั้น เช่น สินค้าที่ตรวจได้มีจำนวน ๑๐๐ ชิ้น แต่เมื่อตรวจบัญชีคุมสินค้าแล้ว มี จำนวน ๕๐ ชิ้น หรือ ๑๑๐ ชิ้น ก็คิดเบี้ยปรับจากรายรับของสินค้าจำนวน ๑๐

๒. เงินเพิ่ม (มาตรา ๔๘ ทวิ)

ผู้ประกอบการค้าโคไม่ชำระภาษีการค้าภายในกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด (ส่วนใหญ่ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไปจากเดือนที่มีรายรับ ต้องเสียเงินเพิ่มร้อยละ ๑ ต่อเดือน หรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องชำระโดยไม่วางเบี้ยปรับตาม (มาตรา ๔๘)

ในกรณีที่ยื่นค้อนุมัติให้ขยายกำหนดเวลาการชำระภาษี และได้มีการชำระภายในกำหนดเวลาที่ขยายให้ นั้น เงินเพิ่มให้ลดลงจากร้อยละ ๑ ถึงกว่าข้างต้นลงเหลือร้อยละ ๐.๕ ต่อเดือนหรือเศษของเดือน

การคำนวณเงินเพิ่มให้เริ่มนับเมื่อพ้น ๑๕ วัน ถัดจากเดือนภาษีเว้นแต่ในกรณีประเมินตามมาตรา ๑๔ ทวิ (คือประเมินในกรณีจำเป็น เพื่อรักษาประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี) ให้เริ่มนับเมื่อพ้น ๗ วัน นับแต่วันได้รับแจ้งการประเมิน

เงินเพิ่มที่เรียกเก็บทั้งสิ้นจะต้องไม่เกินจำนวนภาษีที่ต้องชำระโดยไม่วางเบี้ยปรับ

เบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ให้ถือเป็นเงินภาษี (มาตรา ๔๘ ทวิ)

๑.๒ เงินเพิ่มร้อยละ ๑ ต่อเดือน, เงินเพิ่มให้ลดลงเหลือร้อยละ ๐.๕ ต่อเดือนตามความในมาตรา ๔๘ ทวิ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๒๕ มาตรา ๒๕ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๔๘ ทวิ ผู้ประกอบการค้าโคไม่ชำระภาษีภายในกำหนดตามส่วน ๖ ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือนหรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องชำระโดยไม่วางเบี้ยปรับตามมาตรา ๔๘

ในกรณีที่ยื่นค้อนุมัติให้ขยายกำหนดเวลาชำระภาษี และได้มีการชำระภายในกำหนดเวลาที่ขยายให้ นั้น เงินเพิ่มตามวรรคหนึ่งให้ลดลงเหลือร้อยละ ๐.๗๕ ต่อเดือนหรือเศษของเดือน"

การงกหรือลบกเบี้ยปรับ เบี้ยปรับตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจงกหรือลกลงได้ ตามระเบียบกรมสรรพากรโดยอนุมัติรัฐมนตรี (ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ๑๕๑/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๐๔) ซึ่งสรุปได้ว่า เมื่อเจ้าพนักงานไต่พิจารณาการร้องของผู้ประกอบการค้าแล้ว เจ้าพนักงานประเมินเห็นว่า ผู้ประกอบการค้าไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงเสียภาษีการค้า มีอำนาจสั่งลบกเบี้ยปรับได้ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเมื่อพ้นกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการแล้ว ผู้ประกอบการค้าโดยยื่นแบบแสดงรายการเอง และขอชำระภาษีการค้าพร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการนั้น โดยไม่ได้รับคำเตือน หรือคำเรียกตรวจสอบใต้วงโดยตรงเป็นหนังสือ เบี้ยปรับที่ต้องเสียตามมาตรา ๔๕ แห่งประมวลรัษฎากรให้ลดลงเสียในอัตราและตามเงื่อนไขดังนี้

(ก) ถ้าชำระภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระภาษีการค้า ให้เสียร้อยละ ๒ ของเบี้ยปรับ

(ข) ถ้าชำระภายหลัง ๑๕ วัน แต่ไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระภาษีการค้าได้ เสียร้อยละ ๕ ของเบี้ยปรับ

(ค) ถ้าชำระภายหลัง ๓๐ วัน แต่ไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระภาษีการค้า ให้เสียร้อยละ ๑๐ ของเบี้ยปรับ

(ง) ถ้าชำระภายหลัง ๖๐ วัน แต่ไม่เกิน ๙๐ วัน นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาชำระภาษีการค้า ให้เสียร้อยละ ๒๐ ของเบี้ยปรับ

(๒) กรณีนอกจาก (๑) ให้เสียร้อยละ ๓๐ ของเบี้ยปรับ

โทษทางอาญา

ผู้ใดโดยรู้อยู่แล้วหรือจงใจไม่ยื่นคำขอจดทะเบียนการค้าตามมาตรา ๔๐ ไม่แจ้งการย้ายตามมาตรา ๔๒ ไม่แจ้งการเลิกหรือโอนตามมาตรา ๔๒ หนี ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกที่ออกตามมาตรา ๔๗ ตรี หรือไม่ยอมตอบคำถามของเจ้าพนักงานที่มีอำนาจไต่สวนตามหมวดนี้โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๐)

ผู้ใดไม่ยื่นคำขอรับใบแทนตามมาตรา ๔๑ หรือไม่แสดงใบทะเบียนการค้าตาม
 มาตรา ๔๑ ทั่ว ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (มาตรา ๔๑)

ผู้ใดชักชวนหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานประเมินในการปฏิบัติหน้าที่
 ตามมาตรา ๔๗ จักว่า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกิน สามพันบาท
 หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๑)

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๑ วรรคแรก มาตรา ๔๑ ทั่ว หรือมาตรา ๔๑ ตรี
 ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหก
 เดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๑)

ยึดทรัพย์

กระทำใดเช่นเดียวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามที่ได้อธิบายมาแล้วใน
 เรื่องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การหาข้อยุติในจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

ให้ใช้หลักเกณฑ์ที่ได้อธิบายไว้ในบทของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อากรแสตมป์

อากรแสตมป์ เป็นวิธีการจัดเก็บภาษีอากรประเภทหนึ่ง กำหนดให้ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องซื้ออากรแสตมป์ที่ทางการพิมพ์ขึ้น บิดลงบนตราสารชนิดต่าง ๆ ตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎหมาย แล้วซึ่คมาแสตมป์นั้นเสีย

ผู้มีหน้าที่เสียอากร ผู้มีหน้าที่เสียค่าอากรแสตมป์ ประมวลรัษฎากร ใ้ก่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ของที่สาม "ผู้ที่ต้องเสียอากร" ซึ่งตามปกติไ้แก่ ผู้ที่กระทำตราสาร หรือผู้ถือเอาประโยชน์จากตราสารนั้น ๆ หรือผู้ทรงตราสารนั้นหรือผู้ที่เป็นผู้ทรงตราสารคนแรกในประเทศไทย เว้นแต่จะมีข้อตกลงระหว่างคู่กรณีที่กระทำตราสารนั้นเป็นอย่างอื่น ๆ เช่น อาจตกลงให้บุคคลอื่นที่มีหน้าที่ต้องเสียอากรตามบัญชีอัตราอากรแสตมป์เป็นผู้เสียอากรแทนก็ได้ (บัญชีอัตราอากรแสตมป์และมาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง)

ฐานภาษี เก็บจาก ตราสารที่เข้าลักษณะตามบัญชีอัตราอากรแสตมป์ของที่ ๑ (ลักษณะแห่งตราสาร) คำว่าตราสาร หมายความว่า เป็นเอกสารซึ่งอาจห้ามกระถางแผ่นหนึ่งพอก หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้เขียนตราสาร กฎหมายกำหนดให้ตราสารตามที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราภาษีอากรรวม ๑๐ ลักษณะ เป็นตราสารที่ต้องบิ่คแสตมป์บริบูรณ์ โดยกำหนดอัตราอากรแสตมป์ บุคคลผู้มีหน้าที่เสียอากรและบุคคลผู้มีหน้าที่ซึ่คมาแสตมป์ไว้ความลักษณะของตราสาร ส่วนตราสารใดที่ไม่เข้าลักษณะตามที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์หรือที่ไ้กระบุงยกเว้นในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ เป็นตราสารที่ไม่ต้องบิ่คแสตมป์

การยกเว้นอากรแสตมป์ ยกเว้นให้กับตราสารบางประเภท บุคคล และกิจการบางประเภทตามกฎหมายต่าง ๆ ดังนี้

- ตราสารตามลักษณะที่กำหนดยกเว้นในบัญชีอัตราอากรแสตมป์แห่งประมวลรัษฎากร
- ยกเว้นตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับอากรแสตมป์ (ฉบับที่ ๘ และ ฉบับที่ ๑๕)
- ยกเว้นตามมาตรา ๑๒๑ แห่งประมวลรัษฎากร

- ยกเว้นตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ ๔ มาตรา ๓ ฉบับที่ ๕ มาตรา ๓ ฉบับที่ ๑๐ มาตรา ๔ (๑), (๒) และ ฉบับที่ ๑๐ มาตรา ๖ (๑), (๒) (๑) และ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ ๑๒ มาตรา ๓ พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ ๒๔ มาตรา ๓
- ความคำสั่ง หัวหน้าคณะปฏิวัติ ที่ ๗๔/๒๕๑๕
- ยกเว้นอากรตามกฎหมายอื่น ๆ เช่นกฎหมายการจักตั้งองค์การของรัฐบาล หรือกิจการใด ๆ อีก เช่น พ.ร.บ.การทำเรือแห่งประเทศไทย, การรถไฟแห่งประเทศไทย, องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ฯลฯ เป็นต้น

วิธีการเสียอากรแสตมป์ วิธีเสียอากรแสตมป์ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ ใช้วิธีการปิดแสตมป์ตามอัตราที่กฎหมายกำหนดซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ วิธีการตามนี้ มาตรา ๑๐๓

"ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์" หมายความว่า

(๑) ในกรณีแสตมป์ปิดทับ คือการได้เสียอากรโดยปิดแสตมป์ทับกระดาษก่อนกระทำหรือในทันทีที่ทำตราสาร เป็นราคาไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียและได้ชดเชยแสตมป์นั้นแล้ว หรือ

(๒) ในกรณีแสตมป์คืน คือการได้เสียอากรโดยใช้กระดาษมีแสตมป์คืน เป็นราคาไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียและชดเชยแล้ว หรือโดยยื่นตราสารให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ประทับแสตมป์คืน และชำระเงินเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียและชดเชยแล้ว หรือ

(๓) ในกรณีชำระเป็นตัวแทนคือการค้าการได้เสียอากรเป็นตัวแทนเป็นราคาไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียตามบัญญัติในหมวดนี้ (ว่าด้วยอากรแสตมป์) หรือตามระเบียบที่อธิบดีจะกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

การปิดแสตมป์บริบูรณ์ตามที่กำหนดใน (๑) และ (๒) ทั้งกล่าวข้างต้น ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดใน (๑) แทนได้

อัตราอากรแสตมป์ จะเป็นอัตราภาษีตามส่วนและภาษีก้าวหน้า แต่อัตราอากรแสตมป์ส่วนใหญ่จะเป็นอัตราภาษีตามส่วน ส่วนอัตราภาษีก้าวหน้าในอัตราอากรแสตมป์ มีอยู่เพียง ๒-๓ ลักษณะแห่งตราสาร เช่น

ลักษณะแห่งตราสารลำดับที่ ๑๑ ใบรับฝากเงินประเภทประจำธนาคาร
โดยมีคอกเบี้ย

(ก) ใบรับฝากที่มีจำนวนเงินต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐.- บาท เสียอากรแสตมป์ ๑ บาท

(ข) ใบรับฝากที่มีจำนวนเงินตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐.- บาท ขึ้นไป เสียอากรแสตมป์ ๕ บาท

ลักษณะตราสารลำดับที่ ๑๓ ค่าประกัน

(ก) สำหรับกรณีที่ไม่ได้จ่ายดอกเบี้ยเสียอากรแสตมป์ ๑ บาท

(ข) สำหรับจำนวนเงินไม่เกิน ๑,๐๐๐.- บาท เสียอากรแสตมป์ ๑ บาท

(ค) สำหรับจำนวนเงินเกิน ๑,๐๐๐.- บาท แต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐.- บาท เสียอากรแสตมป์ ๕ บาท

(ง) สำหรับจำนวนเงินเกิน ๑๐,๐๐๐.- บาทขึ้นไป เสียอากรแสตมป์ ๑๐ บาท

อัตราอากรที่ใช้อยู่ปิดตราสารที่คงเสียอากรนั้น เป็นไปตามบัญชีอัตราอากรแสตมป์ ของที่สอง

การออกใบรับ

ใบรับ ใต้นับหนียามไว้ในมาตรา ๑๐๑ แห่งประมวลรัษฎากร หมายความว่า

๑. บันทึกรับหรือหนังสือใด ๆ ที่เป็นหลักฐานแสดงว่าได้รับ ได้รับฝาก หรือได้รับชำระเงินหรือตัวเงิน

๒. บันทึกรับหรือหนังสือใด ๆ ที่เป็นหลักฐานที่แสดงว่า หนีหรือสิทธิเรียกร้อง

โคชำระ หรือปลดหนี้แล้ว

๑. บันทึกหรือหนังสือที่กล่าวนั้น จะมีลายชื่อของบุคคลใด ๆ หรือไม่ ไม่สำคัญ

ผู้มีหน้าที่ต้องออกใบรับ ได้แก่ ผู้ขาย ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้รับเงิน หรือผู้รับชำระเงิน ต้องออกใบรับให้แก่ผู้ซื้อ ผู้เช่าซื้อ ผู้จ่ายเงิน หรือผู้ชำระเงินในทุกครั้งที่ได้รับเงิน หรือชำระราคาไม่ว่ามีการเรียกร้องให้ออกใบรับหรือไม่ก็ตาม

๑. ร้านที่จดทะเบียนการค้า และได้รับเงินหรือชำระราคาจากสินค้าประเภทต่าง ๆ ซึ่งรวมเงินหรือราคาที่ต้องชำระครั้งหนึ่งตั้งแต่ ๑๐ บาทขึ้นไป

๒. ร้านค้าหรือผู้ที่ไม่ต้องจดทะเบียนการค้า ได้รับเงินจากการขาย การรับจ้าง ค่าของการให้เช่าทรัพย์สิน รวมเป็นเงินหรือราคาที่ต้องชำระครั้งหนึ่งตั้งแต่ ๑๐๐ บาทขึ้นไป

ข้อสังเกต ถ้าการรับเงินหรือชำระราคากังกล่าวใน ๑ หรือ ๒ มีเงื่อนไขให้รับหรือชำระภายหลังจากเกี่ยว หรือหลายงวด ให้ออกใบรับทุกราวในทันทีที่รับเงินหรือรับชำระราคานั้น

นอกจาก ๑ และ ๒ ถ้ามีผู้ที่มีส่วนได้เสียเรียกร้องให้ออกใบรับ ผู้ที่มีหน้าที่ออกใบรับ ต้องออกให้ทันทีที่ถูกเรียกร้อง

แบบของใบรับ เฉพาะร้านค้าที่จดทะเบียนการค้าเท่านั้น ใบรับที่ออกจะต้องมีสำเนาหรือคนชัว เก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ออก ถ้าไม่มีคนชัวหรือสำเนา กฎหมายถือว่าไม่ได้ออกใบรับ นอกจากนั้นใบรับจะต้องทำตามหลักเกณฑ์ดังนี้ อย่างน้อยต้องมีตัวเลขไทยหรืออารบิกและ อักษรไทยปรากฏในข้อความดังต่อไปนี้

๑. เลขทะเบียนการค้าตามประมวลรัษฎากรของผู้ออกใบรับ
๒. ชื่อ หรือยี่ห้อของผู้ออกใบรับ
๓. เลข ลำดับของเล่มของใบรับ
๔. วัน เดือน ปี ที่ออกใบรับ

๕. จำนวนเงินที่รับ

๖. ชนิด หรือ จำนวน และราคาสินค้าเฉพาะในกรณีที่มีการขายสินค้าชนิดนั้น มีราคาตั้งแต่ ๑๐๐ บาทขึ้นไป (มาตรา ๑๐๕ ทวิ)

ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วนั้น ร้านค้าหรือผู้ที่มิได้จดทะเบียนไม่จำเป็นต้องปฏิบัติก็ได้ อาจจะทำไว้เป็นหลักฐานแสดงการรับเงินไว้ในรูปใก้ก็ได้

ใบรับที่คงเสียอากรแสตมป์ ความประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๐๖ ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๔ ให้ยกเว้นใบคงอากรแสตมป์ในใบรับอื่นทุกประเภท เว้นแต่ใบรับต่อไปนี้

- ก. ใบรับเงินรางวัลสดากินแบ่งรัฐบาล
- ข. ใบรับสำหรับการโอนหรือก่อตั้งสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ที่คงจดทะเบียนการพาณิชย์กรรม เช่น การขายโอนกรรมสิทธิ์หรือการให้เช่าที่ดิน อาคาร โรงเรือน เป็นต้น
- ค. ใบรับสำหรับการขาย ขายฝาก ให้เช่าซื้อ หรือโอนกรรมสิทธิ์ในยานพาหนะที่คงจดทะเบียน ใบรับตาม ก, ข และ ค. คงเสียอากรแสตมป์ดังนี้.-
ถ้ามีจำนวนเงินตั้งแต่ ๑๐ บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๒๐ บาท ค่าอากรแสตมป์ ๑๐ สต. เกินกว่า ๒๐ บาท หรือเศษ ๒๐ บาท ให้เสียค่าอากรแสตมป์ ๑๐ สตางค์

ผลของการไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์ จะมีผล ๒ ประการดังนี้

๑. จะใช้คนฉบับ คูณฉบับ คูณก หรือสำเนาตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ จนกว่าจะปิดแสตมป์ครบถ้วนและชี้ค้ำแล้ว
๒. ตราสารซึ่งเจ้าพนักงานรัฐบาล หรือเทศบาลต้องลงนามหรือรับรู้ก็ดี, ตราสารซึ่งทำต่อเจ้าพนักงานรัฐบาลหรือเทศบาลก็ดี ตราสารซึ่งต้องให้เจ้าพนักงานรัฐบาล

• อัตราดังกล่าวนี้ถูกยกเลิกโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน "ใบรับตาม ก, ข, และ ค มีจำนวนเงินตั้งแต่ ๒๐๐ บาทขึ้นไป ทก ๒๐๐ บาท หรือเศษของ ๒๐๐ บาท ให้เสียในอัตรา ๑ บาท.

หรือเทศบาลลงบันทึกคดี ห้ามมิให้เจ้าพนักงานลงนามรับซื้อมอบรับให้สำหรับบันทึกไว้ จนกว่าจะแก้ไขอากรแสตมป์ โดยปิดแสตมป์ครบถ้วนแล้ว และชี้ค้ำ

บทลงโทษของการไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์

ความรับผิดทางแพ่ง

ความรับผิดทางอาญา

ความรับผิดทางแพ่ง แบ่งออกได้เป็น ๒ กรณี

๑. กรณียื่นตราสารเสียอากรตามมาตรา ๑๑๓ แห่งประมวลรัษฎากร
๒. กรณีเจ้าพนักงานตรวจสอบพบ หรือมีผู้กล่าวหาแจ้งความตามมาตรา ๑๑๔(๒) แห่งประมวลรัษฎากร
๓. กรณียื่นตราสารเสียอากรตามมาตรา ๑๑๓ แห่งประมวลรัษฎากร

(ก) ถ้าตราสารใดมิได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์เป็นเวลาไม่พ้น ๕๐ วัน นับตั้งแต่วันต้องปิดแสตมป์บริบูรณ์ให้เรียกเก็บเงินเพิ่มอากรเป็น ๒ เท่า ของจำนวนอากร หรือเป็นเงิน ๕ บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า (มาตรา ๑๑๓ ข้อ ๒ (ก))

(ข) ถ้าปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ตราสารมิได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์เป็นเวลาพ้นกำหนด ๕๐ วัน นับตั้งแต่วันต้องปิดแสตมป์บริบูรณ์แล้ว ให้เรียกเก็บเงินเพิ่มอากรหรือเป็นเงิน ๕ เท่า จำนวนอากร หรือเป็น ๑๐ บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า (มาตรา ๑๑๓ ข้อ ๒ (ข))

๒. กรณีเจ้าพนักงานตรวจสอบพบ หรือมีผู้กล่าวหาแจ้งความตามมาตรา ๑๑๔(๒) แห่งประมวลรัษฎากร

(ก) กรณีมิได้ปิดแสตมป์เลย พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกเก็บเงินและเงินเพิ่มอากรอีกเป็นจำนวน ๒ เท่า ของเงินอากรที่ต้องเสีย หรือเป็นเงิน ๒๕ บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า (มาตรา ๑๑๔(๒) (ก))

(ข) กรณีปิดแสตมป์น้อยกว่าอากรที่ต้องเสีย พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

เรียกเก็บเงินอากรจรรยา และเงินเพิ่มอากรอีกเป็นจำนวน ๒ เท่า ของเงินค่าอากรที่ชาก หรือเป็นเงิน ๒๕ บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า (มาตรา ๑๑๔ (๒) (ข))

(ค) ในกรณีนอกจาก (ก) (ข) พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกเก็บเงินเพิ่มค่าอากรเป็นจำนวน ๑ เท่า ของเงินค่าอากรที่ต้องเสีย หรือเป็นเงิน ๒๕ บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า (มาตรา ๑๑๔(๒) (ค))

ความรับผิดทางอาญา

๑. ผู้ใดมีหน้าที่เสียอากรหรือชั่งน้ำหนักแล้วเพิกเฉยหรือปฏิเสธไม่เสียอากร หรือไม่ชั่งน้ำหนักของระหว่างโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท (มาตรา ๑๒๔)

๒. ผู้ใดจงใจลงวันเดือนปีที่ชั่งน้ำหนักเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาทถ้วน หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ (มาตรา ๑๒๖)

ผลของการไม่ออกใบรับ

ตามมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ แห่งประมวลรัษฎากร หากผู้มีหน้าที่ออกใบรับพาณิชย์ ไม่ออกใบรับจะต้องรับผิดทางแพ่ง และอาญา คือ

ทางแพ่ง ถ้าปรากฏว่ามีได้มีการออกใบรับในกรณีที่ออกใบรับตามความในมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกเก็บเงินอากรจรรยา และเงินเพิ่มอากรอีกเป็นจำนวน ๒ เท่า ของเงินค่าอากรหรือเป็นเงิน ๒๕ บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า (มาตรา ๑๑๔ (๑))

ทางอาญา ถ้ากรณีพาณิชย์ไม่ออกใบรับในทันทีที่รับเงินหรือรับชำระราคาตาม มาตรา ๑๐๕ หรือออกใบรับเป็นจำนวนเงินน้อยกว่าเงินที่ได้รับชำระราคาจริง มีความผิดตาม มาตรา ๑๒๗ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

ยึดทรัพย์

กระทำไว้เช่นเดียวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว
ในเรื่องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การหาข้อยุติในจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

ให้ใช้ไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้ให้ไว้ในบทภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อากรมหรสพ (ENTERTAINMENTS DUTY)

อากรมหรสพ คำว่า "มหรสพ" ใคมีบทนิยามไว้ในมาตรา ๑๓๐ แห่งประมวลรัษฎากร "มหรสพ" หมายความว่า การแสดง การเล่น หรือการกีฬา การประกวด หรือการกระทำใด ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเก็บเงินจากผู้ดู จากบทนิยามดังกล่าว คำว่า มหรสพ ตามความหมายในประมวลรัษฎากรจึงมีความหมายเป็นพิเศษ ซึ่งกว้างกว่าความเข้าใจของสามัญชน กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ก็ตามไม่ว่าจะเป็นการแสดง เช่น ละครลิเก หรือการเล่น เช่น การเล่นพื้นเมือง หรือการพนันต่าง ๆ หรือการกีฬา เช่น ฟุตบอล แข่งม้า สะเกต ไหว้ลึง หรือการประกวด เช่น การประกวดสัตว์หรือพันธุ์ไม้ต่าง ๆ หรือการกระทำอย่างอื่น เช่น การจัดให้มีการลีลาศ รำวง การทำสนามกอล์ฟเล็ก เป็นต้น ถ้าการกระทำนั้น ๆ ได้จัดขึ้นเพื่อเก็บเงินจากผู้ดูแล้ว ถือว่าเป็นมหรสพ ตามความหมายในประมวลรัษฎากรได้ทั้งสิ้น

การกระทำที่จัดขึ้นเพื่อเก็บเงินจากผู้ดูนั้น มีข้อสังเกตว่า คำว่า "ผู้ดู" หมายถึงบุคคลที่เข้าดู และคำว่า "เข้าดู" หมายความว่า การเข้าดูเข้าฟัง หรือเข้ามีส่วนแสดงมหรสพ ฉะนั้นผู้ดูในที่นี้ นอกจากจะหมายความถึงผู้ที่เข้าไปดูแล้ว ยังหมายความถึงผู้ที่เข้าไปฟังหรือเข้าไปมีส่วนแสดงมหรสพด้วย ดังเช่นการเข้าไปฟังดนตรีหรือการเข้าไปเป็น ผู้ลีลาศ รำวงด้วย หรือการเข้าไปเล่นไหว้ลึง เล่นกอล์ฟสนามเล็ก หรือเล่นสะเกต ถ้าการจัดขึ้นได้มีการเรียกเก็บเงินจากผู้ดูที่เข้าไปนั่งฟังหรือเข้าไปเล่นแล้ว ก็ถือเป็นมหรสพได้

มหรสพที่ต้องเสียอากร ใคมีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๕๕ ซึ่งประกาศ ๗ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๑๕ กำหนดให้ยกเว้นอากรมหรสพประมวลรัษฎากรทุกประเภท นอกจาก

๑. ภาพยนตร์
๒. มหรสพผสมภาพยนตร์
๓. ไหว้ลึง
๔. แข่งม้า

๑. ผู้มีหน้าที่เสียอากร ในเรื่องอากรมหรสพนั้น ถ้าพิจารณาโดยเนื้อแท้แล้ว ผู้รับภาระเสียอากรก็คือผู้ถูกเพราะผู้ถูกยอมทองชำระทั้งค่าฤกษ์และค่าอากร แต่บทบัญญัติตามมาตรา ๑๓๓ วรรค ๑ แห่งประมวลรัษฎากร ใ้ก่กำหนดให้เจ้าของ คือผู้จักให้มีมหรสพ และผู้รับผิดชอบค่าเงินการมหรสพเป็นผู้มีหน้าที่เสียอากร ทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกในการควบคุมนั่นเอง แต่ถ้าเป็นกรณีคว่ำฟรี กฎหมายบัญญัติให้ผู้ออ้คว่ำเข้าถูกเป็นผู้มีหน้าที่เสียอากร

๒. ฐานภาษีอากรมหรสพ เก็บจากค่าฤกษ์ ค่าฤกษ์คือเงินที่ผู้จักให้มีมหรสพเรียกเงินจากผู้เข้าดู หรือผู้เข้าไปร่วมแสดงในมหรสพนั้น ๆ

๓. อัตราภาษีอากรมหรสพ จะเป็นอัตราภาษีตามส่วน

- ๑. ภาพยนตร์เก็บอากรร้อยละ ๕๐ % ของค่าฤกษ์
- ๒. มหรสพผสมภาพยนตร์ เก็บในอัตราสูง คือ อัตราเกี่ยวกับภาพยนตร์
- ๓. โบว์ลิ่ง เป็นมหรสพอย่างอื่นตามบัญญัติอัตราอากรมหรสพ เก็บอากรร้อยละ ๒๐ ของค่าฤกษ์
- ๔. แข่งม้า เป็นมหรสพอย่างอื่นตามบัญญัติอัตราอากรมหรสพ เก็บอากรร้อยละ ๒๐ ของค่าฤกษ์

ต่อมาได้มีการลดอัตราอากรมหรสพ ตามพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๑๔) ใ้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เป็นต้นไป กำหนดให้ลดอัตราอากรมหรสพตามบัญญัติอัตราอากรมหรสพประเภทภาพยนตร์ และมหรสพผสมภาพยนตร์ ที่จักให้มีขึ้นในท้องที่อำเภอตามที่ตั้งหมู่บ้าน สำหรับคว่ำที่มีค่าฤกษ์และค่าอากรรวมกันไม่เกิน ๑๕.- บาท และคงจะจักเก็บในอัตราดังต่อไปนี้

- ๑. คว่ำที่มีค่าฤกษ์และค่าอากรรวมกันไม่เกิน ๕ บาท ร้อยละ ๑๕ ของค่าฤกษ์
- ๒. คว่ำที่มีค่าฤกษ์และค่าอากรรวมกันเกิน ๕ บาท แต่ไม่เกิน ๑๑ บาท ร้อยละ ๒๐ ของค่าฤกษ์
- ๓. คว่ำที่มีค่าฤกษ์และค่าอากรรวมกันเกิน ๑๑ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐ บาท ร้อยละ ๒๕ ของค่าฤกษ์

๔. ตัวที่มีค่าดูและค่าอากรรวมกันเกิน ๑๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๒ บาท ร้อยละ ๓๐ ของค่าดู
๕. ตัวที่มีค่าดูและค่าอากรรวมกันเกิน ๑๒ บาท แต่ไม่เกิน ๑๕ บาท ร้อยละ ๔๐ ของค่าดู

และเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ได้มีพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๑๑๖) พ.ศ. ๒๕๒๔ ให้ไว้วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๔ ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ ๑๔ พ.ศ. ๒๕๒๑ และให้ลดอัตราอากรมหรรณพตามบัญชีอัตราอากรมหรรณพ เฉพาะภาพยนตร์และมหรสพผสมภาพยนตร์ ในท้องที่อำเภอระบือไว้บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ (มีรายชื่ออำเภอเช่นเดียวกับบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ ๑๔) ให้ยังคงสำหรับตัวที่จำหน่ายให้แก่ผู้ดู ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๕ โดยจัดเก็บในอัตรากังท้อไปนี้

๑. ตัวที่มีราคาค่าดูและค่าอากรรวมกันราคาไม่เกิน ๑๐ บาท ร้อยละ ๑๐ ของค่าดู
๒. ตัวที่มีราคาค่าดูและค่าอากรรวมกันเกิน ๑๐ แต่ไม่เกิน ๒๐ บาท ร้อยละ ๒๐ ของค่าดู
๓. ตัวที่มีราคาค่าดูและค่าอากรรวมกันเกิน ๒๐ แต่ไม่เกิน ๓๐ บาท ร้อยละ ๓๐ ของค่าดู
๔. ตัวที่มีราคาค่าดูและค่าอากรรวมกันเกิน ๓๐ ร้อยละ ๔๐ บาทของค่าดู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

• ลกัทธิราชภัฏราชอาณาจักร ยกเว้นกรุงเทพมหานคร จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดลำพูน.

การวางอัตราอากรมหรสพตามพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวล
 รัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตรารัษฎากร (ฉบับที่ ๑๑๖) ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๔ ที่จัก
 เก็บเงิน ภ.ท., ร.ว. หรือ ร.ช. ในอัตราร้อยละ ๑๐ ของเงินอากร

อัตราที่จักเก็บ ร้อยละ	ราคาตัวที่มีค่า รวมค่าอากร (ราคาหน้าตัว)	คำนวณเป็นเงิน		
		อากรมหรสพ	ภ.ท., ร.ว., ร.ช.	รวมเงินค่าอากร
๑๐	๓.๐๐	๐.๓๐	๐.๐๓	๐.๓๓
๑๐	๕.๐๐	๐.๕๐	๐.๐๕	๐.๕๕
๑๐	๗.๐๐	๐.๖๓	๐.๐๖	๐.๖๙
๑๐	๘.๐๐	๐.๘๐	๐.๐๘	๐.๘๘
๑๐	๑๐.๐๐	๑.๐๐	๐.๑๐	๑.๑๐
๒๐	๑๒.๐๐	๑.๒๐	๐.๑๒	๑.๓๒
๒๐	๑๒.๕๐	๒.๕๐	๐.๒๕	๒.๗๕
๒๐	๑๕.๐๐	๑.๕๐	๐.๑๕	๑.๖๕
๒๐	๑๖.๐๐	๑.๖๐	๐.๑๖	๑.๗๖
๒๐	๑๖.๕๐	๑.๖๕	๐.๑๖	๑.๘๑
๒๐	๒๐.๐๐	๒.๐๐	๐.๒๐	๒.๒๐
๓๐	๒๕.๐๐	๒.๕๐	๐.๒๕	๒.๗๕
๓๐	๓๐.๐๐	๓.๐๐	๐.๓๐	๓.๓๐
๔๐	๓๕.๐๐	๓.๕๐	๐.๓๕	๓.๘๕
๔๐	๔๐.๐๐	๔.๐๐	๐.๔๐	๔.๔๐
๔๐	๔๕.๐๐	๔.๕๐	๐.๔๕	๔.๙๕
๔๐	๕๐.๐๐	๕.๐๐	๐.๕๐	๕.๕๐
๕๐	๖๐.๐๐	๖.๐๐	๐.๖๐	๖.๖๐
๕๐	๗๐.๐๐	๗.๐๐	๐.๗๐	๗.๗๐
๕๐	๘๐.๐๐	๘.๐๐	๐.๘๐	๘.๘๐
๕๐	๑๐๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑.๐๐	๑๑.๐๐

หมายเหตุ การคำนวณโดย สูตร

ค่าอากร =

ราคาหน้าตัว ÷ อัตราอากรมหรสพ

๑๐๐ ÷ เลขอัตราอากรมหรสพ + เลขอัตราภาษี
 สงทงถน

วิธีการคำนวณอาจจะใช้วิธีอื่นที่จะใช้ในการคำนวณก็ได้ดังนี้

ราคาตัว = $x + x$ (อัตรารอกร) + x (อัตรากำไรส่วนท้องถิ่น)
 แต่เนื่องจาก อัตราที่มีส่วนท้องถิ่นจะเก็บ ๑๐ % ของกำไรอัตรากำไรที่หักเก็บ

∴ ราคาตัว = $x + x$ (อัตรารอกร) + x (อัตรากำไร) $\left(\frac{๑๐}{๑๐๐}\right)$

$x =$ ค่ากู

ราคาตัว ๑๕ บาท อัตรารอกรเท่ากับ ๒๐ %
 แทนค่าในสูตร

$๑๕ = x + x \left(\frac{๒๐}{๑๐๐}\right) + x \left(\frac{๒๐}{๑๐๐}\right) \left(\frac{๑๐}{๑๐๐}\right)$

$๑๕ = x + \frac{๒x}{๑๐} + \frac{๒x}{๑๐๐}$

$๑๕ = \frac{๑๐๐x + ๒๐x + ๒x}{๑๐๐}$

$๑๕ = \frac{๑๒๒x}{๑๐๐}$

$๑๒๒x = ๑,๕๐๐$

$x = ๑๒.๓๐$

แทนค่า ๑๒.๓๐ ๒.๖๔ $.๒๔$

∴ ingsราคา ๑๕ จะประกอบด้วย = ค่ากู ๑๒.๓๐ บาท

= ค่าอกร ๒.๖๖ "

= ค่ากำไร .๒๔ "

๑๕.๐๐ "

ศูนย์วิทยพัชกร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปแล้ว อัตรากำไรของอัตรามรสห จะมีทั้งอัตรากำไรทั้งก้าวหน้าและกำไร
 ตามส่วน คืออัตรากำไรก้าวหน้าจะใช้กับอัตรามรสห ประเภทภาพยนตร์ และมรสหผสม
 ภาพยนตร์ และกำไรตามส่วนใช้กับอัตรามรสหประเภท โบว์ลิ่งกับแข่งม้า

วิธีการเสียอากรมหรสพ ประมวลรัษฎากร ตามมาตรา ๑๑๒ ใ้กำหนดวิธี
การเสียอากร "ให้เสียเป็นรายตัวผู้ถูกและเสียโดยวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

๑. ไซ้แสมบ่ปิดตัวและซี่กษา
๒. ไซ้แสมบ่คน
๓. เสียเป็นตัวเงินตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

ถ้าเป็นตัวทำเป็นเล่มออกให้ผู้ถูก ถ้าต้องเสียอากรตามจำนวน ค่าถูก ในตัวทุก

ฉบับ

ถ้าเป็นตัวออกให้สำหรับเข้าถูกไล่หลายครั้ง ให้เสียอากรตามจำนวนเงินค่าถูก
ที่ปรากฏในตัวนั้น

สำหรับปัจจุบันนั้นการปฏิบัติในการเสียอากรมีอยู่เพียง วิธีเดียว คือการเสีย
อากรเป็นตัวเงิน

การยกเว้นอากรมหรสพ ยกเว้นให้กับมหรสพบางประเภท ยกเว้นให้กับผู้เข้าถูก และ
บัทร หรือตัว

ลักษณะมหรสพที่ได้รับการยกเว้น

ประมวลรัษฎากรมาตรา ๑๑๔ กำหนดว่า "มหรสพที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ไม่
อยู่ในบังคับ" (คือได้รับการยกเว้นอากรมหรสพแห่งบทบัญญัติในหมวดนี้ (ว่าด้วยอากร
มหรสพ))

(๑) มหรสพที่เก็บเงินเพื่อบำรุงสาธารณประโยชน์โดยเฉพาะ ตามเงื่อนไข
และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐๔ (พ.ศ. ๒๔๕๕))

(๒) มหรสพภายในเขตวัด หรือบริเวณใกล้เคียงกับเขตวัดตามที่อธิบดีเห็น
สมควร ซึ่งวัดจักขึ้นและเป็นเทศกาลประจำปี

(๓) มหรสพที่เก็บค่าถูกเป็นอัตราสูงสุดไม่เกิน ๕๐ สตางค์ (ขอ ๗ บัญชี
อัตราอากรมหรสพ)

(๔) มหรสพซึ่งรัฐมนตรีกำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒๖ (๒๕๐๕)

(๕) กีฬาสำหรับสถานศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ จัดให้มีขึ้น

ลักษณะของผู้เช่ากุ และบัตรหรือตั๋วที่ได้รับการยกเว้น

(๑) ผู้คนที่เป็นเด็กซึ่งไม่ต้องเสียค่ากุตามระเบียบของเจ้าของมหรสพ แต่เด็กนั้นต้องมีอายุไม่เกินเจ็ดขวบ และสูงไม่เกินหนึ่งเมตร (มาตรา ๑๓๕ (๕))

(๒) ผู้มีหน้าที่ทำการเกี่ยวกับอาคารมหรสพ ซึ่งโดยลักษณะหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องเสียค่ากุ (มาตรา ๑๓๕ (๕))

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่อาคารมหรสพที่เข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับการเสียอาคารมหรสพ (มาตรา ๑๔๐ วรรคหนึ่ง)

(๔) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่เข้าไปตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยเท่าที่จำเป็น (มาตรา ๑๔๐ วรรคสอง)

(๕) บัตรทางราชการที่ออกให้เช่ากุโดยไม่ต้องเสียค่ากุ (ข้อ ๗ บัญชีอัตราอาคารมหรสพ)

(๖) ตั๋วที่มีค่ากุไม่เกินห้าสิบสตางค์ (ข้อ ๗ บัญชีอัตราอาคารมหรสพ)

วิธีการหาช้อยติในจำนวนอาคารมหรสพที่ต้องเสีย

อาคารมหรสพ ไม่ได้เป็นภาษีอากรประเมิน ไม่มีบทบัญญัติให้ผู้มีหน้าที่เสียอากรยื่นแบบชำระภาษี, ไม่มีบทอุทธรณ์ หรือบทกำหนดโทษกรณีไม่ยื่นแบบ ในการหาช้อยติจึงมีอยู่เพียงวิธีเดียว คือหลังจากผู้มีหน้าที่เสียอาคารมหรสพได้รับหนังสือแจ้งการส่งเรียกเก็บอากรมหรสพจากพนักงานเจ้าหน้าที่อาคารมหรสพแล้ว ไม่พอใจในการส่งเรียกเก็บ ซึ่งถือเป็นกรณีมีข้อโต้แย้งจึงต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล ตามมาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง-พาณิชย์

บทกำหนดโทษของอาคารมหรสพ

ทางแพ่ง

กรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๓๕ (ห้ามมิให้อนุญาตให้เช่ากุนอกจากมีตั๋ว ถ้าปรากฏว่าไม่เสียอากรไม่ครบตามหมวดนี้ ให้เรียกค่าอากรจนครบ และเรียกเงินเพิ่มเป็นรายตัวผู้ถูกอุทธรณ์)

เป็นจำนวน ๒ เท่าของอากรที่เสียไม่ครบ หรือขาดหรือเป็นเงิน ๒๕ บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่าเงินค่าอากรและเงินเพิ่มตามความในมาตรานี้ ให้ชำระเป็นเงินภายในสิบวัน นับตั้งแต่วันได้รับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ เงินเพิ่มให้ถือเป็นอากร (มาตรา ๑๕๐ ทวิ)

ทางอาญา

(๑) มาตรา ๑๓๕ (ห้ามมิให้อนุญาตให้เข้าสู่นอกจากริมรั้ว) มาตรา ๑๓๘ (ให้เจ้าของตึกตัวเมื่อเช่าดู หรือมาตรา ๑๔๐ ตรี (ห้ามมิให้ผู้ใดชักชวนเจ้าของในการรับตัวเช่าดู) หรือโดยรู้อยู่แล้ว ไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือโดยรู้อยู่แล้วหรือโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งออกตามมาตรา ๑๔๐ หรือไม่ยอมตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อซักถาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน (มาตรา ๑๔๒)

(๒) ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๓๖ (ลักษณะของตัว) มาตรา ๑๓๗ (เจ้าของคอยรับตัวจากผู้ดู) หรือไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๑๔๑ (ประกาศหรือคำสั่งอธิบดี) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท (มาตรา ๑๔๓).

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายสง่า ลิ้มพัฒนารักษิ เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ ที่แขวง
ปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาบัณฑิต จาก
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อปี ๒๕๗๐ และได้รับราชการ ณ สำนักงานสรรพากร
จังหวัดเชียงใหม่ ในตำแหน่ง นักวิชาการสรรพากร ๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย